
2013

VALSTYBĒS KONTROLĒS VEIKLOS ATASKAITA

2014 m. kovo 12 d. Nr. Y-1

Valstybės kontrolė, įgyvendindama savo funkcijas, atlieka:

- finansinį (teisėtumo) auditą – audituojamo subjekto finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių, metinių konsoliduotųjų ataskaitų rinkinių, nacionalinio ataskaitų rinkinio ir (ar) kitų ataskaitų duomenų, taip pat valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams vertinimą ir pareiškia nepriklausomą nuomonę;
- veiklos auditą – audituojamo subjekto viešojo ir vidaus administravimo veiklos įvertinimą ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu.

Vizija

Esame kompetentinga ir nepriklausoma aukščiausioji audito institucija, kuria pasitikima.

Misija

Skatinti efektyvų valstybės turto valdymą.

Vertybės

Vertiname nepriklausomą, profesionalų ir sąžiningą komandinį darbą. Mūsų santykiai su audituojamais subjektais grįsti pagarba ir pasitikėjimu.

TURINYS

VALSTYBĖS KONTROLIERĖS ŽODIS	5
STRATEGINIAI TIKSLAI 2011–2015 M.	6
PLANUOTI IR PASIEKTI VEIKLOS REZULTATAI	8
VALSTYBĖS KONTROLĖS STRUKTŪRA	9
PERSONALAS	10
FINANSAI	10
FINANSINIS (TEISĖTUMO) AUDITAS	11
FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO MASTAS	12
IŠVADOS LR SEIMUI	12
FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATAI IR POVEIKIS	13
EUROPOS SĄJUNGOS STRUKTŪRINĖS PARAMOS LĖŠŲ AUDITAS	16
SANGLAUDOS (ISPA) FONDO 2004–2006 M. FINANSINĖ PARAMĄ VALDANČIŲ, KONTROLIUOJANČIŲ AR GAUNANČIŲ SUBJEKTŲ IR VEIKLOS SRIČIŲ BAIGIAMIEJI AUDITAI	17
2007–2013 M. ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS KONVERGENCIJOS TIKSLUI ĮGYVENDINTI AUDITAS	18
2014–2020 M. ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS AUDITAS	19
VEIKLOS AUDITAS	20
VEIKLOS AUDITO MASTAS	21
VEIKLOS AUDITO REZULTATAI IR POVEIKIS	21
INSTITUCIJOS VEIKLOS TOBULINIMAS	27
VALSTYBINIO AUDITO METODIKOS TOBULINIMAS	28
ATITIKTIS TARPTAUTINIAMS AUDITO STANDARTAMS IR JŲ TAIKYMAS	29
VALSTYBINIŲ AUDITŲ KOKYBĖS TYRIMAS	29
VEIKLOS PLANAVIMO, STEBĖSENOS BEI KOKYBĖS TOBULINIMAS	30
PROFESINIS TOBULĖJIMAS	31
BENDRADARBIAVIMAS	32
LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS	33
SAVIVALDYBIŲ KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBOS	34
TEISĖSAUGOS IR KITOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO INSTITUCIJOS	35
AUDITORIAI, ATLIEKANTYS AUDITĄ VIEŠAJAME SEKTORIUJE	36
AKADEMINĖ BENDRUOMENĖ	36
TARPTAUTINIAI RYŠIAI	37
PIRMININKAVIMAS RYŠIŲ PALAIKYMO KOMITETUI	38
TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS	39
PROFESINĖS PATIRTIES SKLAIDA	40
PRIEDAI	41

VALSTYBĖS KONTROLIERĖS ŽODIS

Baigdami dvidešimt ketvirtus Valstybės kontrolės veiklos metus apžvelgiame 2013-aisiais nuveiktus darbus, kuriuos buvome suplanavę pagal mums priskirtas prievoles, išankstiniais tyrimais numatytas rizikas, valdžios institucijų ir visuomenės pastebėjimus, kur link reikalinga nukreipti valstybinių auditorių žvilgsnį. Reiklų žvilgsnį, grįstą žiniomis, profesiniais gebėjimais, patirtimi. Kad valstybės lėšos būtų naudojamos teisėtai ir teisingai, o jas sunėšantys mokesčių mokėtojai gautų paslaugas tokias, kokias įsipareigojo suteikti valstybė.

Tai, ką auditavome ir nustatėme, sudėta į 37 finansinių (teisėtumo) ir 27 veiklos auditų ataskaitas. Dar į devynias ataskaitas sugulė Europos Sąjungos finansinės paramos lėšų auditai. Turėjome ir naujovių – pernai pirmą kartą teikėme išvadą apie sudarytą 2012 metų nacionalinį konsoliduotųjų ataskaitų rinkinį, o audito procedūras atlikome visose 60-yje savivaldybių.

Tai, kad apie viešojo sektoriaus institucijų veiklą vis dar esame priversti pareikšti sąlygines, neigiamas nuomones, o kartais net ir atsisakyti pareikšti nuomonę, rodo, jog vis dar daroma reikšmingų pažeidimų tvarkant valstybės lėšų bei turto apskaitą, juos valdant, naudojant ir jais disponuojant. Pernai atliktuose finansiniuose (teisėtumo) audituose sąlyginių, neigiamų nuomonių bei atsisakymų pareikšti nuomonę skaičius buvo toks pat kaip ir besąlyginių, kai auditoriai neturėjo pastabų subjektams.

Tačiau pastebima pozityvi tendencija – operatyviai taisyti klaidas. Bemaž 85 proc. teisės aktų pažeidimų buvo ištaisyti auditų metu, o iki metų pabaigos įgyvendinta 89 proc. rekomendacijų. Tai glaudaus auditorių bendradarbiavimo su audituojamais subjektais ir aktyvios rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos rezultatas. Be to, padarėme tam tikrą metodinę investiciją į ateitį – išanalizavome per pastaruosius dvejus metus atliktų finansinių (teisėtumo) auditų rezultatus ir pavišinoje dažniausiai pasikartojančias viešojo sektoriaus klaidas tvarkant apskaitą. Tai puiki galimybė subjektams pasimokyti ir ateityje nekartoti nei savo, nei kitų klaidų.

Kaip taupiai, efektyviai ir rezultatyviai viešajame sektoriuje buvo teikiamos paslaugos visuomenei, analizavome atlikdami veiklos auditus. Įvardijome problemines sritis, neūkiškumo apraiškas, pateikėme rekomendacijas, kurias įgyvendinus žmonės jaustųsi saugesni, jiems teikiamų paslaugų sistema būtų patogesnė, o prieinamumas didesnis.

Nuolat stebėdami, kaip įgyvendinamos Valstybės kontrolės rekomendacijos, drąsiai galime pasakyti, kad pokyčių paketas anksčiau audituotose srityse yra ne mažesnis, nei nustatomų problemų, tik šių atgarsis sklinda garsiau nei apie įvestą tvarką ten, kur jos buvo mažai iki apsilankant valstybiniais auditoriams.

Efektyvaus, produktyvaus ir rezultatyvaus valstybinių auditorių darbo rezultatuose atsispindi viso Valstybės kontrolės kolektyvo veiklos indėlis. Mokymai, kvalifikacijos tobulinimas, dalijimasis patirtimi, naujovių diegimas, darbas su metodikomis, dalyvavimas tarptautinių organizacijų veikloje, tarptautinėse ekspertų darbo grupėse – tai tos veiklos erdvės, kur Valstybės kontrolės darbuotojai nuolat tobulėja, kaupia patirtį, žinias ir visa tai pritaiko kasdienėje veikloje.

Dėkoju Valstybės kontrolės kolektyvui už darbą ir siekj, kad viešajame sektoriuje vyrautų šeiminingas požiūris.

STRATEGINIAI TIKSLAI 2011–2015 M.

DIDINTI VALSTYBINIO AUDITO POVEIKĮ

- Siekdami pokyčių viešajame sektoriuje, teikiame rekomendacijas, kurioms įgyvendinti būtini teisės aktų keitimai. Tokių rekomendacijų įgyvendinimas dažnai priklauso ne tik nuo audituojamo subjekto pastangų. Todėl 2013 m. rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos procese įdiegėme papildomas priemones, tokias kaip aiškesnis įgyvendintų rekomendacijų poveikio nustatymas, glaudesnis bendradarbiavimas su audituojamais subjektais ir kt.. Įdiegtos priemonės padės audituojamiems subjektams nuosekliau įgyvendinti valstybinių auditų rekomendacijas, kurti teigiamus pokyčius viešajame sektoriuje.
- Vertindami viešojo sektoriaus finansų valdymą, stebime pasikartojančias viešojo sektoriaus institucijų klaidas. Tam, kad klaidų būtų padaroma mažiau, 2013 metais parengėme klaidas apibendrinančią ataskaitą ir ją paskelbėme Valstybės kontrolės interneto svetainėje. Audituojami subjektai turi galimybę susipažinti su dažniausiai pasikartojančiomis viešojo sektoriaus klaidomis, nustatytomis atliekant finansinį (teisėtumo) auditą ir jų nekartoti ateityje.
- 2013 metais pasirašėme bendradarbiavimo susitarimus su 59 savivaldybių kontrolės ir audito tarnybomis. Šis bendradarbiavimas ypač svarbus rengiant ir teikiant LR Seimui Valstybės kontrolės išvadą dėl nacionalinio ataskaitų rinkinio. Valstybės kontrolei svarbu įvertinti savivaldybių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų auditų rezultatus bei apibendrinti savivaldybių kontrolierių nustatytų klaidų mastą, o savivaldybių kontrolieriams – susipažinti su Valstybės kontrolės patirtimi audituojant konsoliduotąsias ataskaitas. Tai padeda dalytis audito patirtimi bei profesinėmis žiniomis ir didinti valstybinio audito poveikį tiek nacionaliniu, tiek savivaldos lygmenimis.

EFEKTYVIAU NAUDOTI TURIMUS IŠTEKLIUS

- Audito kokybės gerinimas – tai nuolatinis procesas, veikiamas tiek vidinių, tiek išorinių veiksnių. Dabartinė valstybinio audito aplinka skatina naudoti visas galimas priemones audito kokybei užtikrinti, todėl 2013 metais atnaujinome Valstybinių auditų organizavimo, kokybės užtikrinimo ir kontrolės taisykles, kuriose numatėme papildomų valstybinių auditų priežiūros ir peržiūros, taip pat auditorių nešališkumo ir nepriklausomumo užtikrinimo priemonių.
- Siekdami turėti išsamią ir objektyvią informaciją, kiek laiko skiriama vienam ar kitam institucijos veiklos procesui, 2013 metais įsidiegėme informacinę sistemą, leidžiančią valdyti visą informaciją, susijusią su institucijos veiklos planavimu, vykdymu bei stebėseną. Tai kartu ir projektinio valdymo įrankis, skirtas valstybiniams auditams administruoti ir dokumentuoti. Sistemoje kaupiama informacija leidžia ne tik detaliam analizuoti institucijos veiklos procesus, bet ir operatyviai reaguoti į besikeičiančią situaciją.
- 2013 metais pradėjome vykdyti projektą, kuriuo diegiame tarptautiniu lygiu pripažintą kokybės vadybos modelį LST EN ISO 9001:2008, ir padedant tarptautiniams ekspertams (Europos Auditorių Rūmų, Norvegijos ir Suomijos audito institucijų atstovams) vertiname, ar Valstybės kontrolės atliekami valstybiniai auditai atitinka Tarptautinius audito standartus. Tikime, kad šio projekto rezultatai bus reikšmingas indėlis tobulinant Valstybės kontrolės veiklą ne tik trumpuoju periodu, bet ir ilgalaikėje perspektyvoje.

TOBULINTI DARBUOTOJŲ KOMPETENCIJĄ SKATINANT KOMANDINĮ DARBĄ

- Institucijos audito grupių sklandaus darbo rezultatai sukuria didelę pridėtinę vertę, todėl 2013 metais daug dėmesio buvo skiriama darbuotojų kvalifikacijos kėlimui skatinant komandinį darbą. Tobulinome lyderystės, streso ir konfliktų valdymo, dalykinio bendravimo ir savimotyvacijos darbe įgūdžius. Taip pat giliname personalo valdymo ir vidinės komunikacijos žinias, vadovavimo, organizavimo ir strateginio mąstymo gebėjimus.
- Tarptautinio bendradarbiavimo plėtojimas – viena iš aukščiausiosios audito institucijos profesinio tobulėjimo būdų. 2013 metais kartu su Bulgarijos, Danijos, Kroatijos, Lenkijos, Norvegijos ir Ukrainos auditoriais dalyvavome tarptautiniame Nacionalinių parkų audite. Valstybės kontrolei patikėtas pastarojo tarptautinio audito koordinatoriaus vaidmuo. Auditoriams, dalyvavimas tokiuose projektuose, yra neįkainojama patirtis tiek perimant kitų šalių gerąją praktiką, tiek dalijantis savąja.

PLANUOTI IR PASIEKTI VEIKLOS REZULTATAI

Valstybės kontrolės 2013–2015 metų strateginiame veiklos plane numatytas veiklos tikslas – skatinti viešojo sektoriaus institucijų atskaitingumą, į rezultatus ir žmonių poreikius orientuotą valdymą.

Tikslo pasiekimo vertinimo kriterijus – viešojo sektoriaus finansų valdymo ir kontrolės sistemų vertinimas. Vertinimo kriterijus apskaičiuojamas kaip finansinių (teisėtumo) auditų rezultatų (nuomonių tipų), perskaičiuotų kiekybine išraiška, svertinis aritmetinis vidurkis (kriterijaus apskaičiavimo metodika pateikta 3 priede).

	2013	2012	2011
Planuota efekto kriterijaus reikšmė (balais)	2,6	2,5 ¹	3,31
Pasiekta efekto kriterijaus reikšmė (balais)	3,35	3,04	3,29

Siekdama institucijos strateginio tikslo, Valstybės kontrolė vykdo programą „Valstybės turto naudojimo ir biudžeto vykdymo kontrolė“.

Programos tikslas – skatinti viešojo sektoriaus institucijų atskaitingumą, finansų valdymo ir kontrolės sistemų pažangą, uždavinys – prižiūrėti, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas.

2013 metais visi programos tikslo ir uždavinio įgyvendinimo planuojami rodikliai buvo pasiekti, o įgyvendintų rekomendacijų dalis viršijo suplanuotą.

	2013 faktas	2013 planas
Įgyvendintų rekomendacijų dalis (proc.)	88	81
Valstybinio audito programos įgyvendinimas (proc.)	100	100
Parengtų privalomų ataskaitų skaičius (vnt.)	8	8

Visi suplanuoti svarbiausi 2013 metų institucijos darbai buvo atlikti, o pasiekti vertinimo kriterijai rodo, kad institucija, skatindama valstybinio sektoriaus pažangą finansų valdymo ir kontrolės sistemų diegimo srityje, pasirenka tinkamas numatytų rezultatų siekimo priemones.

¹ Efekto kriterijaus sumažėjimas susijęs su vykdoma viešojo sektoriaus apskaitos reforma.

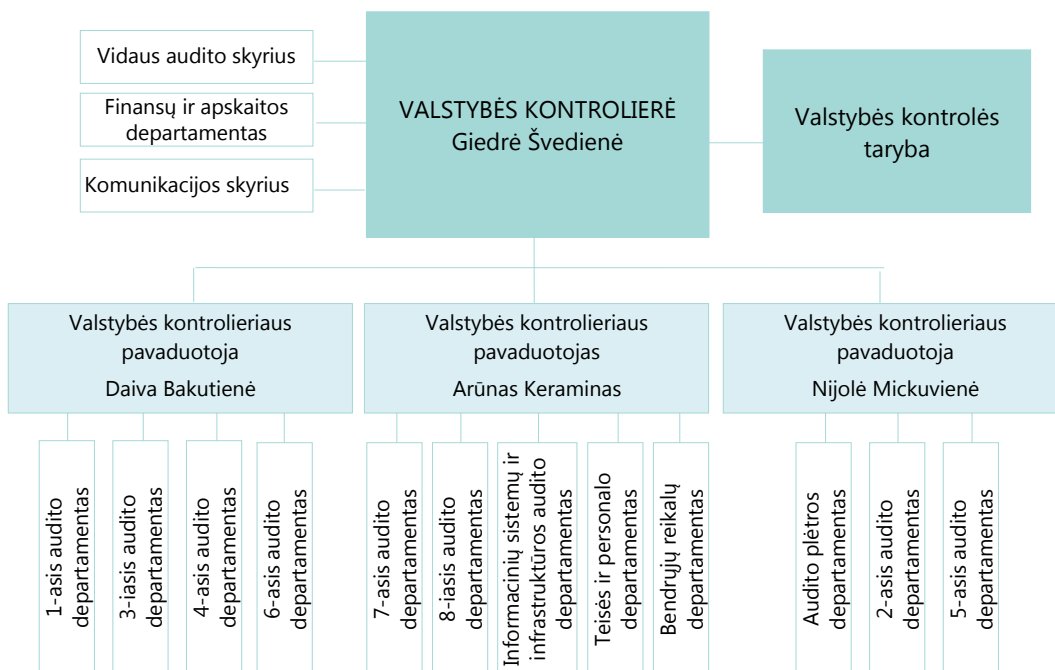

VALSTYBĖS KONTROLĖS STRUKTŪRA

Valstybės kontrolei vadovauja valstybės kontrolierius, kurį penkeriems metams Lietuvos Respublikos Prezidento teikimu skiria Lietuvos Respublikos Seimas. Svarbiausius Valstybės kontrolės veiklos ir tarnybos klausimus valstybės kontrolieriui padeda spręsti ir kolegialią nuomonę pateikia Valstybės kontrolės taryba, kurią sudaro vadovybė ir padalinių vadovai.

Valstybinio audito funkciją Valstybės kontrolėje įgyvendina devyni audito departamentai. Šią funkciją ir kitus institucijos tikslus įgyvendinti padeda šeši administraciniai padaliniai (1 pav.).

1 pav. Valstybės kontrolės struktūra 2013 metais

PERSONALAS

	2013	2012	2011
Darbuotojų skaičius (vnt.)	391	399	374
Audite dalyvaujantieji (proc.)	74	70	65

Darbuotojų patirtis ir sukaupti įgūdžiai yra vienas iš svarbiausių kompetencijos rodiklių. Valstybės kontrolėje 57 proc. darbuotojų turi didesnę nei penkerių metų darbo patirtį, 28 proc. jų institucijoje dirba daugiau nei dešimt metų. Dauguma (84 proc.) Valstybės kontrolės darbuotojų turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą, didžioji jų dalis (82 proc.) turi magistro kvalifikacinį laipsnį. 2013 metais Valstybės kontrolėje dirbo 75 proc. moterų ir 25 proc. vyrų, darbuotojų amžiaus vidurkis – 42 metai.

Pastaruoju metu gerėjant šalies ekonominei situacijai pastebima tendencija, kai darbuotojai iš viešojo sektoriaus pereina dirbti į privatų, dėl to netenkame aukštos kvalifikacijos specialistų. Institucijos darbuotojų kaita 2013 metais sudarė 8,4 proc. Į instituciją atėjo dirbti 29, o išėjo 38 darbuotojai. 16 proc. išėjusių darbuotojų baigė tarnybą, sulaukę pensinio amžiaus, 45 proc. darbuotojų pasirinko darbą privačiame sektoriuje.

FINANSAI

	2013	2012	2011
Skirta biudžeto asignavimų* (mln. Lt)	27,4	26,1	24,4
Panaudota biudžeto asignavimų* (mln. Lt)	25,6	25,1	23,5

* Įskaitant ES techninės paramos lėšas

Valstybės kontrolės vykdomai Valstybės turto naudojimo ir biudžeto vykdymo kontrolės programai 2013 metais iš viso buvo skirta 27,4 mln. Lt asignavimų. Iš jų 6,7 mln. Lt – 2007–2013 m. ES techninės paramos lėšos projektui „Europos Sąjungos techninė parama Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei“ įgyvendinti (85 proc. finansuojama ES 2007–2013 m. techninės paramos lėšomis, 15 proc. – bendrojo finansavimo lėšomis).

Įgyvendindama pavestas funkcijas 2013 metais Valstybės kontrolė panaudojo 25,6 mln. Lt, iš jų 4,9 mln. Lt² 2007–2013 m. ES techninės paramos lėšų su bendrojo finansavimo lėšomis.

² Viešųjų pirkimų būdu įsigyjant audito paslaugas ES finansinės paramos lėšų auditams atlikti, sutaupyta per 1,5 mln. Lt ES techninės paramos lėšų.

Įgyvendintų rekomendacijų dalis

89%

Auditų metu ištaisytų teisės aktų
pažeidimų dalis

85%

FINANSINIS (TEISĖTUMO) AUDITAS

Atlikdami 2013 metų finansinius (teisėtumo) auditus vertinome valstybės biudžeto asignavimų valdytojų vadovaujamų įstaigų, Valstybinio socialinio draudimo fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo ir kitų išteklių bei mokesčių fondų metinių ataskaitų rinkinių, taip pat valstybės ir nacionalinio ataskaitų rinkinių duomenis bei audituojamų subjektų lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą.

Audito metu teikdami rekomendacijas daug dėmesio skyrėme audituojamų subjektų metinių ataskaitų teisingumui ir lėšų valdymo, naudojimo ir disponavimo teisėtumui bei skatinome patikimą finansų ir turto valdymą.

FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO MASTAS

Vykdamas valstybinio audito programą, 2013 metais baigti 37 finansiniai (teisėtumo) auditai. Atlikti nacionalinio ataskaitų ir valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinių, valstybės įstaigų (institucijų), išteklių ir mokesčių fondų, savivaldybių auditai.

	2013	2012	2011
Baigtų auditų skaičius	37	50	59

IŠVADOS LR SEIMUI

Lietuvos Respublikos Konstitucija įpareigoja Valstybės kontrolę prižiūrėti, ar teisėtai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Vykdydamas Konstituciją ir įstatymų nuostatas 2013 metais valstybės kontrolerius Seimui pateikė tris išvadas:

- dėl 2012 metų nacionalinio ataskaitų rinkinio;
- dėl Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių, valstybės skolos ataskaitų ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimo;
- dėl Lietuvos Respublikos 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto.

Išvada dėl 2012 metų nacionalinio ataskaitų rinkinio, sudaryto konsolidavus 4030-ies viešojo sektoriaus subjektų finansines ataskaitas, buvo pateikta pirmą kartą. Tam, kad pateiktų šią išvadą, Valstybės kontrolė suplanavo ir atliko viso viešojo sektoriaus auditą:

- valstybės (viešojo sektoriaus subjektų, keturių valstybės išteklių fondų),
- Valstybinio socialinio draudimo fondo,
- Privalomojo sveikatos draudimo fondo,
- 60 savivaldybių (jose auditavome valstybės biudžeto lėšų panaudojimą, naudojomės savivaldybių kontrolerius atliktų auditų rezultatais ir, esant poreikiui, patys atlikome audito procedūras).

Dėl nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio duomenų teisingumo pareiškėme sąlyginę nuomonę. Pagrindinė to priežastis – reikšmingi neištaisyti iškreipimai viešojo sektoriaus subjektų ataskaitose. Subjektai, tvarkydami apskaitą ir atlikdami konsolidavimo operacijas pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, dar daro daug klaidų. Vertinant biudžetų vykdymą, dažni lėšų skyrimą ir naudojimą reglamentuojančių teisės aktų bei Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimai. Išvadoje pateikėme pastebėjimus dėl valstybės biudžeto vykdymo stebėsenos, valdžios sektoriaus deficito, valstybės skolos. Ypatingą dėmesį skyrėme savivaldybių skolinimosi limitų laikymuisi – rekomendavome patikslinti ataskaitų teikimo taisykles, užtikrinant, kad savivaldybės pateiktų visą informaciją apie metų laikotarpiu patvirtintus biudžeto rodiklių patikslinimus, ir įpareigoti savivaldybes teikti informaciją apie šių limitų laikymąsi.

Išvadoje dėl Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių, valstybės skolos ataskaitų ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimo visais atvejais pareiškėme sąlygines nuomones. Pagrindinė to priežastis – klaidos ir neatitikimai audituotų institucijų / įstaigų biudžeto vykdymo ir finansinėse ataskaitose, kurių duomenimis remiantis sudaryti valstybės biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkiniai. Sąlyginę nuomonę pareiškėme ir įvertinę valstybės biudžeto vykdymo teisėtumą. Siekiant užkirsti kelią pasikartojančioms viešojo sektoriaus subjektų klaidoms, darančioms įtaką valstybės ataskaitų teisingumui ir lėšų naudojimo teisėtumui, rekomendavome stiprinti metodinio vadovavimo funkciją, iš esmės spręsti klausimą dėl kitų subjektų finansavimo, peržiūrėti neįgyvendintas rekomendacijas biudžetinių įstaigų pajamų srityje bei imtis priemonių dėl jų įgyvendinimo. Finansų ministerijai pasiūlėme koordinuoti valstybės priimtų įsipareigojimų apskaitą.

Išvada dėl Lietuvos Respublikos 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto parengta vykdant Lietuvos Respublikos Seimo statutą, kuriame nurodyta, kad valstybės kontrolierius Seimo Biudžeto ir finansų ir Audito komitetams pateikia Išvadą dėl valstybės biudžeto projekto. Siekdami suteikti informaciją, reikalingą svarstant įstatymo projektą, atskleisti potencialias valstybės finansų valdymo problemas, pateikėme keturiolika išvadų dėl bendrų projekto nuostatų, prognozuojamų pajamų, planuojamų išlaidų / asignavimų ir pasiūlėme į jas atsižvelgti tikslinant 2014 metų projektą. Ypatingą dėmesį atkreipėme į naujų ES teisės reikalavimų fiskalinei drausmei įgyvendinimą.

FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATAI IR POVEIKIS

Siekdami, kad Seimui teikiamos išvados būtų pagrįstos pakankamais ir tinkamais audito įrodymais, atsižvelgdami į Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, 2013 metais atlikę finansinius (teisėtumo) auditus, valstybiniai auditoriai pateikė nuomones ar audituota įstaiga / fondas biudžeto vykdymo ir finansinės ataskaitas sudarė teisingai ir/ar lėšas ir turtą valdė, naudojo ir disponavo jomis teisėtai (1 lentelė).

2 lentelė. Valstybinio finansinio (teisėtumo) audito išvadose pareikštos nuomonės

	Nuomonės tipas				Iš viso
	Besąlyginė	Sąlyginė	Neigiama	Atsisakyta pareikšti	
Nuomonės dėl (konsoliduotųjų) biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio, įskaitant nuomones dėl lėšų sąmatos įvykdymo ataskaitos ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos ir dėl valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo	23	10	-	1	34
Nuomonės dėl (konsoliduotųjų) finansinių ataskaitų rinkinio	17	13	3	2	35
Nuomonės dėl valstybės/fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo	10	22	-	-	32
Iš viso	50	45	3	3	101

Išsamus valstybinio audito išvadose pareikštų nuomonių sąrašas pateiktas ataskaitos 1 priede.

Atliekant finansinius (teisėtumo) auditus susirūpinimą kelia tai, kad vis dar tenka pareikšti neigiamas nuomones, arba atsisakyti jas pareikšti, kai nėra galimybės įsitikinti duomenų tikrumu ir teisingumu.

Auditų rezultatai parodė, kad išlieka aktuali didžiosios valstybės biudžeto pajamų dalies – Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamų mokesčių ir kitų įmokų buhalterinės apskaitos problema – kaip ir 2011 metais, negalėjome patvirtinti, kad Mokesčių fondo 2012 metų finansinių ataskaitų duomenys yra tikri ir teisingi.

Daugelį metų nustatomų lėšų ir turto valdymo pažeidimų pobūdis iš esmės nesikeičia. Tiek valstybės, tiek savivaldybės biudžetų vykdymo ataskaitose nustatytų išskiepimų pobūdis yra panašus, analogiški lėšų naudojimo teisėtumo pažeidimai. Pažeidžiami teisės aktai, reglamentuojantys lėšų skyrimą ir naudojimą, viešuosius pirkimus, valstybės kapitalo investicijas, darbo užmokesčio ir kitų išmokų mokėjimą. Atskirais atvejais neužtikrinamas lėšų naudojimo ekonomiškumas. Išlieka formalus požiūris į turto valdymą – neužtikrinama, kad turtas būtų valdomas siekiant maksimalios naudos visuomenei. Pasitaiko atvejų, kai valstybės turtu privatūs asmenys naudojasi neatlygintinai, turtas netinkamai nurašomas ir likviduojamas, turtas išnuomojamas ne rinkos kaina (ne viešo konkurso būdu). Atkreiptinas dėmesys, kad įstaigos turi daug nenaudojamo nekilnojamojo turto. Kadangi šio turto atsisakymo procesas trunka ilgai, toks turtas išlaikomas valstybės biudžeto lėšomis.

Subjektai, tvarkydami apskaitą ir atlikdami konsolidavimo operacijas pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, daro daug klaidų, ypač turto, įsipareigojimų apskaitoje.

Apie atskleistus pažeidimus auditų metu informavome audituojamus subjektus, kad būtų galima kuo anksčiau ištaisyti padėtį, imtis priemonių, kurios ateityje užkirstų jiems kelią arba bent sumažintų jų atsiradimo galimybę. Šios priemonės buvo veiksmingos, nes 85 proc. nustatytų teisės aktų pažeidimų buvo pašalinta dar auditų metu.

	2013	2012	2011
Nustatyta teisės aktų pažeidimų (vnt.)	1198	1116	922
Pašalinta teisės aktų pažeidimų auditų metu (proc.)	85	72	83

Siekiant asmeninės atsakomybės už nustatytus pažeidimus, buvo priimti šeši valstybės kontrolieriaus sprendimai. Dažniausia priežastis, dėl kurios priimti sprendimai – Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimai.

Teisėsaugos institucijoms buvo perduoti septynių valstybinių auditų rezultatai iš kurių dėl keturių nustatytų atvejų Valstybės kontrolė kreipėsi į Generalinę prokuratūrą, prašydama ginti viešąjį interesą. Dėl dviejų atvejų Generalinė prokuratūra jau kreipėsi į teismą dėl žalos išieškojimo. Informacija apie nustatytus pažeidimus taip pat perduota Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai ir Specialiųjų tyrimų tarnybai.

	2013	2012	2011
Teisėsaugos institucijoms perduota audito rezultatų (vnt.)	7	10	4
Kitoms viešojo administravimo institucijoms perduota audito rezultatų (vnt.)	9	8	10

Devynių auditų rezultatai buvo perduoti kitoms viešojo administravimo institucijoms: Vyriausiajai tarnybos etikos komisijai, Viešųjų pirkimų tarnybai, Valstybinei energetikos inspekcijai prie Energetikos ministerijos, Valstybinei darbo inspekcijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos, Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos, Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje tarnybai.

2013 m. atliekant finansinius (teisėtumo) auditus, subjektams buvo pateiktos 898 rekomendacijos. Daugiausia (45 proc.) rekomendacijų teikta dėl lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo pažeidimų. Iki metų pabaigos jau buvo įgyvendinta 89 proc. rekomendacijų, kurių įgyvendinimo terminas baigiasi 2013 metais.

	2013	2012	2011
Teikta rekomendacijų (vnt.)	898	1063	815
Rekomendacijų įgyvendinimo dalis* (proc.)	89	92	79

* nuo rekomendacijų skaičiaus, kurių įgyvendinimo terminas baigėsi 2013 m.

Pagal atliktų auditų rezultatus 27 subjektams rekomenduota į turto apskaitos registrus įtraukti 20,4 mln. Lt vertės valstybės turto, o dešimčiai subjektų 8,7 mln. Lt turto vertę sumažinti. Iki 2013 m. pabaigos valstybės institucijos (įstaigos) pakoregavo valstybės turto likučius ir juos padidino 10,8 mln. Lt bei sumažino 6,7 mln. Lt.

	2013	2012	2011
Siūlyta užregistruoti turto už (mln. Lt)	20,4	104,26	35,6
Iki metų pabaigos užregistruota už (mln. Lt)	10,8	101,4	19,2
Siūlyta sumažinti turto už (mln. Lt)	8,7	76,6	
Iki metų pabaigos sumažinta turto už (mln. Lt)	6,7	76,6	

Į valstybės biudžetą 40-čiai subjektų rekomenduota grąžinti 6,7 mln. Lt. Iki 2013 m. pabaigos valstybės institucijos (įstaigos) grąžino 1,8 mln. Lt. 23 subjektai į valstybės biudžetą grąžino visą rekomenduotą sumą.

	2013	2012	2011
Pasiūlyta grąžinti į valstybės biudžetą (mln. Lt)	6,7	9,9	14,4
Iki metų pabaigos grąžinta (mln. Lt)	1,8	7,7	11,2

Išlaidos, deklaruotos Europos Komisijai, dėl kurių pareikšta nuomonė³

3.64 mlrd. Lt

Nustatyta netinkamų finansuoti išlaidų

1.64%

EUROPOS SAJUNGOS STRUKTŪRINĖS PARAMOS LĖŠŲ AUDITAS

Valstybės kontrolė atlieka Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų auditus, kuriuos Lietuva privalo atlikti pagal Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus. Šių valstybinių finansinių (teisėtumo) auditų tikslas yra pateikti Europos Komisijai nuomonę dėl finansinės paramos, kurią gauna Lietuva, ataskaitų teisingumo, tikrumo ir išsamumo. Auditų išvados ir ataskaitos teikiamos Europos Komisijai.

Valstybės kontrolei Seimo nutarimais⁴, pavesta atlikti:

- Deklaraciją baigus teikti Sanglaudos (ISPA) fondo 2004–2006 m. struktūrinę paramą rengiančios institucijos funkcijas;
- 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos konvergencijos tikslui įgyvendinti audito institucijos funkcijas;
- 2014–2020 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos audito institucijos funkcijas;
- 2014–2020 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų valdymo ir kontrolės sistemos institucijų atitikties jų paskyrimo kriterijams auditą.

³ Vykdamas 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos konvergencijos tikslui įgyvendinti audito institucijos funkcijas.

⁴ Lietuvos Respublikos Seimo 2003-07-01 nutarimas Nr. IX-1667 „Dėl pavedimo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei atlikti Lietuvos Respublikoje gaunamos Europos Sąjungos struktūrinės paramos auditus“ (Žin., 2003, Nr. 70-3171; 2007, Nr. 108-4402).

2013 metais baigėme aštuonis Sanglaudos (ISPA) fondo 2004–2006 m. finansinę paramą valdančių, kontroliuojančių ar gaunančių subjektų ir veiklos sričių baigiamuosius auditus ir vieną 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos konvergencijos tikslui įgyvendinti auditą. Audito procedūros buvo atliekamos 56 subjektuose.

	2013	2012	2011
Baigtų auditų skaičius	9	11	8
Audituotų subjektų skaičius	56	35	28

SANGLAUDOS (ISPA) FONDO 2004–2006 M. FINANSINĘ PARAMĄ VALDANČIŲ, KONTROLIUOJANČIŲ AR GAUNANČIŲ SUBJEKTŲ IR VEIKLOS SRIČIŲ BAIGIAMIEJI AUDITAI

Vykdam deklaratiją baigus teikti Sanglaudos (ISPA) fondo 2004–2006 m. struktūrinę paramą rengiančios institucijos funkcijas, iki 2013 m. pabaigos buvo atlikti 46 Sanglaudos fondo (ISPA) projektų auditai, arba 87 proc. 2004–2006 m. Sanglaudos fondo programoje numatytų projektų. 2014 metų pirmąjį pusmetį planuojama baigti likusių septynių Sanglaudos fondo (ISPA) projektų auditus.

2013 metais Europos Komisijos Regioninės ir miestų politikos generaliniam direktoratui parengtos ir pateiktos aštuonios valstybinio audito ataskaitos ir deklaracijos baigus teikti paramą (valstybinio audito išvados).

	2013	2012	2011
Teikta pastebėjimų (vnt.)	90	219	170
Teikta rekomendacijų (vnt.)	2	2	1

Atlikdami deklaraciją baigus teikti Sanglaudos (ISPA) fondo 2004–2006 m. struktūrinę paramą rengiančios institucijos funkcijas, valstybiniai auditoriai įvertino valdymo ir kontrolės sistemos veikimą bei projektų galutinių išlaidų ataskaitų ir mokėjimo paraiškų Bendrijos pagalbos likučiui gauti teisingumą: ar jose pateikta informacija yra teisinga, o išlaidos padarytos pagal Europos Tarybos ir Europos Komisijos reglamentų bei sprendimų reikalavimus. Nustatyta, kad:

- nesilaikyta Viešųjų pirkimų įstatymo principų, todėl buvo pritaikytos finansinės pataisos;
- įgyvendinant projektus nesilaikyta išlaidų tinkamumo finansuoti pagal Europos Komisijos reglamentą reikalavimų;
- nepasiekti kai kurių projektų Finansiniuose memorandumuose / Komisijos sprendimuose nustatyti tikslai ar fiziniai indikatoriai.

2007–2013 M. ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS KONVERGENCIJOS TIKSLUI ĮGYVENDINTI AUDITAS

Atliekant 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos audito institucijos funkcijas, 2013 metais baigtas metinis valstybinis auditas: buvo pareikšta nuomonė dėl 3,64 mlrd. Lt išlaidų, 2012 metais deklaruotų Europos Komisijai, ir dėl 28 institucijų valdymo ir kontrolės sistemos (VKS) veikimo. Vertinant VKS efektyvumą, atsižvelgiant į kai kurių institucijų rizikos analizės rezultatus buvo tikrinamas įgyvendinančiųjų institucijų ir Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros (visuotinių dotacijų valdytojo) sukurtų kontrolės priemonių tinkamumas, o daugelyje VKS institucijų – ir kontrolės priemonių veikimas. Vertinant 2012 metais Europos Komisijai deklaruotų išlaidų tinkamumą finansuoti, buvo tikrinamas statistinės atrankos metodu pasirinktas 61 mokėjimo prašymas, susijęs su visų įgyvendinančiųjų institucijų administruojamomis paramos priemonėmis.

	2013	2012	2011
Teikta pastebėjimų (vnt.)	53	119	180
Teikta rekomendacijų (vnt.)	44	92	110

Atlikdami 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos konvergencijos tikslui įgyvendinti audito institucijos funkcijas:

- sistemos institucijoms pateikėme 48 vidutinės svarbos ir 5 nedidelės svarbos pastebėjimus. Taip pat pateikėme 27 rekomendacijas, kaip tobulinti valdymo ir kontrolės sistemą ir šalinti trūkumus, susijusius su deklaruotomis išlaidomis; dar 17 pateiktų rekomendacijų buvo įgyvendinta audito metu;
- tikrinant statistinės atrankos būdu atrinktus mokėjimo prašymus, juose nustatyta netinkamų finansuoti išlaidų suma yra beveik 1,6 mln. Lt, tuo tarpu ekstrapoliavus labiausiai tikėtina klaida visoje ataskaitiniu laikotarpiu deklaruotų išlaidų populiacijoje – 59 mln. Lt, o tai sudaro 1,64 proc. visų 2012 metais Europos Komisijai deklaruotų (Lietuva deklaravo 3,64 mlrd. Lt) išlaidų ir neviršija toleruotino 2 proc. reikšmingumo lygio, nustatyto Europos Sąjungos teisės aktuose;
- atsižvelgdami į tai, kad valdymo ir kontrolės sistema atitiko Europos Sąjungos teisės aktuose nustatytus reikalavimus ir veikė efektyviai, o Europos Komisijai deklaruotose išlaidose reikšmingų klaidų nenustatyta, valstybiniai auditoriai pareiškė besąlyginę nuomonę.

2014–2020 M. ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS AUDITAS

Praėjusiais metais pradėjome pasirengimą atlikti LR Seimo pavestas 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos audito institucijos funkcijas:

- 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų lėšų valdymo ir kontrolės sistemos institucijų atitikties jų paskyrimo kriterijams auditui;
- 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos audito institucijos funkcijų vykdymui.

Atlikome šiuos darbus:

- Dalyvauta rengiant LR Seimo 2003 m. liepos 1 d. nutarimo Nr. IX-1667 „Dėl pavedimo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei atlikti Europos Sąjungos finansinės paramos auditus pakeitimo projektą, kuriuo Valstybės kontrolei pavesta atlikti 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos institucijų atitikties jų paskyrimo kriterijams auditą ir 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos veiksmų programos audito institucijos funkcijas.
- Dalyvauta su 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos laikotarpiu susijusių, ES teisės aktų projektų derinimo (tarp jų ir oficialioje Europos Komisijos ekspertų darbo grupės sudėtyje) veikloje, pvz., dėl 2014–2020 m. struktūrinės paramos laikotarpio ES reglamentų nuostatų, šių reglamentų įgyvendinančiųjų teisės aktų nuostatų, kitų EK metodologinių dokumentų.

Finansų ministerijai teikta Valstybės kontrolės pozicija dėl rengiamų nacionalinių teisės aktų projektų, skirtų naujam programavimo laikotarpiui (dėl 2014–2020 m. VKS sudėties, VKS atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklių, Veiksmų programos administravimo taisyklių, Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių).

2013 metais teiktų rekomendacijų skaičius

218

Įgyvendintų rekomendacijų dalis

86%

VEIKLOS AUDITAS

Veiklos audito tikslas – įvertinti, ar audituojamas subjektas savo veiklą vykdo vadovaudamasis taupumo, efektyvumo ir rezultatyvumo principais, taip pat parodyti veiklos tobulinimo galimybes. Veiklos auditas yra priemonė, padedanti atskleisti, ar valstybinės įstaigos ir organizacijos gerai organizuoja ir vykdo savo veiklą ir atlieka joms patikėtas užduotis.

Veiklos audito metu gali būti vertinama vienos arba kelių institucijų veikla, taip pat institucijos (-ų) veiklos atskiros dalys arba vykdomos programos.

Atlikdami veiklos auditus 2013 metais daug dėmesio skyrėme prioritetinei viešojo sektoriaus sričiai – visuomenei teikiamoms viešojo sektoriaus paslaugoms. Analizavome ir vertinome šių paslaugų prieinamumo, efektyvumo, rezultatyvumo aspektus. Auditų metu buvo vertinamos tokios socialiai jautrios veiklos sritys, kaip šeimos gydytojų teikiamos paslaugos, brangių medicininių prietaisų įsigijimo ir naudojimo procesai, vaikų socializacijos centrų veikla, korupcijos prevencija, kilnojamųjų kultūros vertybių priežiūra.

VEIKLOS AUDITO MASTAS

	2013	2012	2011
Baigtų auditų skaičius	27	22	22
Audituotų subjektų skaičius	79	72	65

2013 metais buvo baigti 27 veiklos auditai, 14 auditų, pradėtų 2013 metais, bus baigti 2014 metais.

2013 metais auditai atlikti 13-oje viešojo sektoriaus veiklos sričių. Daugiausia auditų atlikta valstybės turto ir finansų bei informacinių išteklių valdymo srityse (2013 metais atliktų veiklos auditų sąrašas pateiktas ataskaitos 2 priede).

VEIKLOS AUDITO REZULTATAI IR POVEIKIS

	2013	2012	2011
Teikta rekomendacijų (vnt.)	218	162	131
Įgyvendinta rekomendacijų* (proc.)	86	83	83

** nuo rekomendacijų skaičiaus, kurių įgyvendinimo terminas baigėsi 2013 m.*

2013 metais baigtuose veiklos audituose audituojamiems subjektams pateikėme 218 rekomendacijų. Daugiausiai (45,2 proc.) rekomendacijų susijusios su veiklos efektyvumo didinimu. Iki 2013 m. pabaigos 15 proc. šių rekomendacijų jau buvo įgyvendintos arba įgyvendintos iš dalies.

Duomenys apie rekomendacijų įgyvendinimą nuolat analizuojami – vertinama, kas buvo padaryta, tačiau įvertinti priemonės, kurios buvo taikytos įgyvendinant auditorių pateiktas rekomendacijas, galima tik praėjus dvejiems trejiems metams. 2011–2013 metais teiktų rekomendacijų stebėseną parodė, kad jų įgyvendinimas 2013 metais siekia 86 procentus.

Toliau pateikiame informaciją apie 2013 metais nustatytas veiklos problemas viešojo sektoriaus srityse ir veiklos audito poveikį įgyvendinant ankstesniais metais teiktas rekomendacijas atskirose srityse.

APLINKOS APSAUGA

2013 metais atlikus valstybinį veiklos auditą, kurio metu vertinta regioninių atliekų tvarkymo sistemų veikla, nustatyta, kad regioniniuose atliekų sąvartynuose vis dar šalinamos netinkamai išrūšiuotos komunalinės atliekos, savivaldybėse nevisiškai tinkamai veikia antrinių žaliavų surinkimo sistemos ir nesukurtos biologiškai skaidžių atliekų atskyrimo ir perdirbimo sistemos, skiriasi regioninių atliekų tvarkymo centrų funkcijos ir atsakomybė, savivaldybės taiko skirtingas atliekų tvarkymo ir atsiskaitymo sistemas.

Aplinkos ministerija, vykdydama 2012 metais atlikto Šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimų paskirstymo, naudojimo ir prekybos sistemos audito rekomendacijas, 2013 metais patikslino Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus, kurie yra susiję su

veiklos vykdytojų lėšų, gautų už perleistus apyvartinius taršos leidimus, panaudojimu ir Kioto vienetų paskirstymo ir panaudojimo ataskaitų teikimo tvarka, priežiūra ir kontrole. Ministerija numatė ir vykdo priemones, leidžiančias operatyviau paskirstyti ir panaudoti Klimato kaitos specialiosios programos lėšas. Šios priemonės leis sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kieki.

SVEIKATOS APSAUGA

2013 m. vasario mėnesį baigus auditą „Ar efektyvi šeimos gydytojų veikla“ nustatyta, kad šiuo metu šalyje šeimos gydytojų užtenka, tačiau ne visiems gyventojams šeimos gydytojo paslaugos prieinamos vienodai, todėl pateikėme rekomendacijas, kaip užtikrinti, kad šeimos gydytojų skaičius savivaldybėse patenkintų gyventojų poreikius, ir pagerinti šeimos gydytojų profesinės kvalifikacijos tobulinimą.

Įvertinus, kaip organizuojami brangiais medicinos prietaisais atliekami tyrimai, nustatyta, kad nevaldomi pacientų, laukiančių tyrimų brangiais medicinos prietaisais, srautai, išnaudojami ne visi prietaisų pajėgumai, nėra aiškių jų naudojimo indikacijų. Rekomendavome užtikrinti diagnostinių sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą, kad brangiais medicinos prietaisais tyrimai būtų atliekami tikslingai ir pagrįstai.

Įgyvendinant audito „Aprūpinimas vaistais ligoninėse“, kuris buvo atliktas 2012 metais, rekomendacijas, 2013 metais papildytas kompensuojamųjų vaistų sąrašas naujais, brangiais vaistais, kuriuos Valstybinė ligonių kasa anksčiau centralizuotai pirkė tik ligoninėms. Dabar gydymas šiais vaistais prieinamas ne tik ligoninėse, bet ir ambulatoriškai gydomiems pacientams, užtikrinamas ligoninėse pradėto gydymo tęstinumas.

SOCIALINĖ APSAUGA IR DARBAS

Įgyvendinant 2012 metais atlikto audito „Ar efektyviai organizuota vaiko teisių apsauga“ rekomendacijas ir siekiant užtikrinti vaiko interesus ir tinkamą vaiko teisių apsaugą savivaldybėse, sustiprinta biomedicininis tyrimų, kuriuose dalyvauja vaikai, kontrolė, parengtos metodinės rekomendacijos savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyriams dėl socialinių paslaugų poreikio vertinimo ir socialinio darbo su šeima planavimo, nustatytas maksimalus socialinės rizikos šeimų, su kuriomis gali dirbti vienas socialinis darbuotojas, skaičius, nustatyti vaiko poreikių vertinimo kriterijai.

Atsižvelgiant į 2012 metų veiklos audito rekomendacijas ir siekiant objektyviau nustatyti neįgalumo ir darbingumo lygį, efektyviau organizuoti profesinę reabilitaciją, buvo sumažintas vienos dienos dalyvavimo profesinės reabilitacijos programoje paslaugų įkainis, Neįgalumo ir darbingumo lygio nustatymo tarnyba pradėjo naudotis SODROS teikiamais duomenimis, profesinės reabilitacijos programoje gali dalyvauti asmenys, kurių darbingumo lygis yra 0–45 proc., kiti bus įtraukiami į formaliojo profesinio mokymo programas.

ŠVIETIMAS IR MOKSLAS

Praėjusių metų veiklos auditas „Ar vaikų socializacijos centrų veikla rezultatyvi?“ parodė, kad nesukuriamos prielaidos rezultatyviai vaikų socializacijai, nepakankamai bendradarbiauja atsakingos institucijos, nerenkama statistinė informacija, ar iš socializacijos centrų išėję vaikai vėl nenusikalsta. Pateikėme rekomendacijas, kaip užtikrinti, kad vaiko vidutinės priežiūros priemonė būtų rezultatyvi, individualizuoti pagalbą vaikui, skatinti geresnį nepilnamečių resocializacijos procesą vaikui esant socializacijos centre ir iš jo išėjus.

2013 metais atliktas veiklos auditas „Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtra“ atskleidė, kad neformaliojo suaugusiųjų švietimo organizavimas ir koordinavimas vykdomas nenustačius prioritetinių kryptių, finansavimas skiriamas nenustačius mokymo poreikių. Atlikę šį auditą rekomendavome siekti

rezultatyvios neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros, suderinti kompetencijų pripažinimo sistemas aukštosiose mokyklose, tobulinti kvalifikacijos kėlimo programų ir renginių registrą.

KULTŪRA

Vertinant kaip tvarkomos ir prižiūrimos kilnojamosios kultūros vertybės, 2013 metais nustatyta, kad dėl teisinio reglamentavimo spragų nėra tinkamai organizuojama ir vykdoma kilnojamųjų kultūros vertybių apskaita ir priežiūra. Būtina gerinti vertybių išsaugojimą bei užtikrinti, kad būtų žinoma tikroji saugomų vertybių vertė ir jos būtų apsaugotos nuo sunykimo ar dingimo.

Įsteigus Lietuvos kultūros tarybą ir 2013 metais jai pradėjus veiklą buvo galutinai įgyvendintos 2009 metais Valstybės kontrolės teiktos rekomendacijos Kultūros ministerijai. Įgyvendinus šias rekomendacijas buvo atskirtos kultūros politikos formavimo ir jos įgyvendinimo funkcijos. Tai užtikrina skaidresnį lėšų skyrimą bei efektyvesnę Kultūros ministerijos specialistų veiklą.

INFORMACINIŲ IŠTEKLIŲ VALDYMAS

Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymu 2012 metais įtvirtinta šios srities pertvarka gerokai patobulino valstybės informacinių išteklių valdymą, tačiau 2013 metų šios srities auditas parodė, kad laukiamo pagreičio ji kol kas neįgauna. Informacinių išteklių valdymas vis dar yra nepakankamai veiksmingas, nesant vieno šios srities politikos formuotojo, sudėtinga suderinti institucijų interesus ir šios srities valdymas nėra pakankamai veiksmingas.

Atlikus auditą „Automatiniu būdu tvarkomų asmens duomenų apsauga“ nustatyta, kad Lietuvoje nepakankamai užtikrinama asmens teisė į privataus gyvenimo neliečiamumą ir įgyvendinami ne visi teisės aktais nustatyti asmens duomenų apsaugos reikalavimai, o šios srities reguliavimas atsilieka nuo informacijos ir ryšių technologijų pažangos. Rekomendavome tinkamai spręsti asmens duomenų apsaugos teisinio reguliavimo klausimus ir užtikrinti asmens duomenų apsaugą, gerinti elektroninių paslaugų teikimo kokybę ir jų prieinamumą naudotojams.

Įvertinus viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinės sistemos taikomųjų programų kontrolę nustatyta, kad ji yra pakankama, sukurtos veiksmingos duomenų apdorojimo kontrolės priemonės, tačiau nustatyta duomenų įvesties valdymo trūkumų, kurie didina klaidingo pirminių duomenų įvedimo riziką, be to, nevisiškai išnaudojamos automatizuotos duomenų į sistemą teikimo priemonės.

Valstybinis veiklos auditas Žemės ūkio ministerijoje parodė, kad ministerija, valdydama ir kurdama informacinius išteklius, nesilaiko teisės aktų reikalavimų ir neturi informacijos apie atskirų registrų ar informacinių sistemų sukūrimo ir palaikymo kainą. Be to, nustatyta informacinių išteklių ir elektroninės informacijos saugos valdymo trūkumų.

Užsienio reikalų ministerija pasiekė nemažą informacinių sistemų valdymo pažangą, tačiau yra sričių, kuriose jų valdymą vis dar reikia tobulinti. Ministerijoje yra informacinių sistemų valdymo ir saugos trūkumų, riboto naudojimo įslaptintos informacijos valdymas nėra pakankamai saugus, nepakankamai pasirengta užtikrinti informacinių sistemų veiklos tęstinumą krizių ar nenumatytų situacijų atveju.

Įgyvendinant valstybinių auditų rekomendacijas informacinių sistemų srityje, 2013 metais buvo peržiūrėti, papildyti ir nustatyti trūkstami informacinių išteklių valdymo reikalavimai: atnaujinti valstybės informacinių sistemų ir registrų saugą ir kūrimą reglamentuojantys teisės aktai, patvirtintos Automatizuoto duomenų apdorojimo sistemų ir tinklų, kuriuose saugoma, apdorojama ar kuriais perduodama įslaptinta informacija, steigimo ir įteisinimo taisyklės. Šios priemonės padeda visų tipų

informacinių išteklių valdytojams siekti nuoseklesnio ir bendrais principais pagrįsto informacinių išteklių valdymo.

Finansų ministerija 2013 metais numatė reikalavimus, kad viešojo sektoriaus subjektams kuriant ir (ar) modernizuojant informacines sistemas, kuriomis tvarkoma informacija, susijusi su materialinių ir finansinių išteklių valdymu, būtų įdiegtos automatizuotos duomenų teikimo į Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinę sistemą priemonės. Šios priemonės padės sumažinti klaidingo pirminių duomenų įvedimo riziką.

ENERGETIKA

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prašymu 2013 metais atliktas gamtinių dujų kainų vartotojams nustatymo pagrįstumo tyrimas. Parengta specialisto išvada ir tyrimo rezultatai šiuo metu nėra viešinami.

Teikdami rekomendacijas dėl atsinaujinančių energijos išteklių potencialo panaudojimo Lietuvoje siekėme, kad būtų sudarytos sąlygos Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtrai, garantuojančiai energetinį saugumą, esminį iškastinio kuro poreikio sumažinimą bei ES numatytų užduočių įgyvendinimą. Įgyvendinant rekomendacijas 2013 metais atitinkamos atsinaujinančių energijos išteklių plėtros nuostatos numatytos Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje. Faktinis atsinaujinančių išteklių naudojimas energijos gamybai didėja ir yra prielaidos, kad iki 2020 metų bus pasiektas numatytas rodiklis, kai iš atsinaujinančių išteklių pagamintos energijos dalis sudarys ir viršys 23 proc.

VIDAUS REIKALAI

2013 metais buvo vertinama, ar priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos tinkamai pasirengusios gesinti gaisrus. Nustatyta, kad kilus gaisrams ne visada sulaukiame tinkamos pagalbos, nes neužtikrinama, kad visos priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos būtų tinkamai pasirengusios gesinti gaisrus, gelbėti žmones ir turtą. Pateikėme rekomendacijas, kaip efektyviai naudoti priešgaisrinės saugos funkcijai atlikti skiriamas valstybės biudžeto lėšas, efektyviau organizuoti savivaldybėms perduotos valstybinės priešgaisrinės saugos funkcijos atlikimą.

TRANSPORTAS IR KOMUNIKACIJOS

Siekiant įvertinti, ar sudarytos sąlygos efektyviai naudoti valstybės lėšas, skiriamas vietinės reikšmės keliams ir gatvėms prižiūrėti ir modernizuoti, nustatyta, kad nėra išsamios ir patikimos informacijos apie esamą vietinės reikšmės kelių ir gatvių būklę bei jos pokyčius, nebaigta šių kelių inventorizacija ir teisinis registravimas, nesukurta kelių būklės stebėsenos sistema. Rekomendavome sukurti ir įdiegti bendrą vietinės reikšmės kelių ir gatvių būklės duomenų informacinę bazę bei šių kelių (gatvių) stebėsenos sistemą, numatyti priemones, skatinančias savivaldybes skirti kuo daugiau savo lėšų vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūrai.

VALSTYBĖS TURTO IR FINANSŲ VALDYMAS

2013 metų veiklos auditas leido įsitikinti, kad mokesčių lengvatų taikymo stebėseną Lietuvoje nėra rezultatyvi, todėl rekomendavome patvirtinti mokesčių lengvatų taikymo stebėsenos tvarką, kasmet skelbti informaciją apie biudžeto pajamų netekimus dėl mokesčių lengvatų taikymo.

Lietuvos mokesčių įstatymuose nenumatytas tinkamas žemės ūkio srities mokesčių lengvatų administravimas, informacija apie žemės ūkio veikla užsiimančius asmenis kaupiama trijuose registruose, kuriuos tvarko skirtingos institucijos. Todėl pateikėme rekomendacijas, kaip užtikrinti, kad

iš žemės ūkio veiklos subjektų pajamos būtų deklaruojamos teisingai, kontroliuoti veiksmus asmenų, teikiančių finansines ataskaitas Nacionalinei mokėjimo agentūrai ir turinčių deklaruoti pajamas iš žemės ūkio veiklos.

Atlikus auditą „Atnaujinto ir privatizuoto valstybės turto valdymas“ nustatyta, kad pusė privatizuoti siūlomo valstybės turto pardavimui neparengta, dažnai dėl ribotų panaudojimo galimybių, todėl potencialiam pirkėjui objektai nėra patrauklūs, nepavyksta laiku atnaujinti valstybei reikalingo turto. LR Vyriausybei pasiūlėme peržiūrėti ir įvertinti Privatizavimo objektų sąrašė esančių objektų privatizavimo tikslingumą ir galimybes, teisės aktuose numatyti racionalesnį valstybės nekilnojamojo turto atnaujinimą.

2013 metų audito rezultatai parodė, kad koncesijos būdu vykdomi projektai ne visada rengiami taip, kad būtų užtikrinta jų socialinė ir ekonominė nauda visuomenei, o sutartys ne visada tinkamai vykdomos ir efektyviai prižiūrimos. Rekomendavome tobulinti koncesijos tikslingumo ir naudos visuomenei įvertinimą, gerinti koncesijos sutarčių vykdymo ir priežiūros kontrolę, turėti patikimą informaciją apie Lietuvoje įgyvendinamus koncesijų projektus ir apie viešojo sektoriaus subjektų ilgalaikius finansinius įsipareigojimus.

Valdžios ir privačių subjektų partnerystės projektų praktika Lietuvoje tik formuojasi, todėl institucijos kol kas neturi reikiamų įgūdžių ir patirties, kaip parengti partnerystės projektų dokumentus ir tokius projektus vykdyti. 2013 metais atlikus veiklos auditą nustatyta, kad atliekant galimybių studijas nevertinamos institucijų finansinės galimybės įgyvendinti projektą, neužtikrinamas galimybių studijų bei partnerystės projektų duomenų pagrįstumas, trūksta metodinių viešojo ir privataus sektorių partnerystės dokumentų.

VALSTYBĖS ŪKIS IR RINKOS KONTROLĖ

2013 metais įvertinus kaip vykdomi centralizuoti viešieji pirkimai, nustatyta, kad ne visuomet užtikrinama centralizuotų viešųjų pirkimų, vykdomų per centrinę perkančiąją organizaciją, perkamų prekių, paslaugų ir darbų kokybė bei mažesnė jų kaina. Auditoriai rekomendavo vengti centralizuotų viešųjų pirkimų procedūrų stabdymo pasekmių, nustatyti prekių, paslaugų ir darbų centralizavimo poreikį, užtikrinti, kad antros kartos CPO.lt katalogas būtų patogus ir naudingas visiems vartotojams.

TEISINGUMAS

Praėjusiais metais veiklos auditoriai vertino, kaip valstybės įstaigos vykdo korupcijos prevenciją. Nustatyta, kad valstybės įstaigos netinkamai nustato korupcijos pasireiškimo tikimybę, todėl atskleidžiamos ne visos korupcijos priežastys ir sąlygos. Ne visuomet tinkamai parengiamos ir įgyvendinamos kovos su korupcija programos, todėl neužtikrinamas korupcijos rizikos veiksnių valdymas. Pateikėme rekomendacijas, kurios padėtų valstybės institucijoms mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę ir kartu užtikrinti skaidrų paslaugų teikimą gyventojams.

Įgyvendinant audito „Valstybės garantuojama antrinė teisinė pagalba“ rekomendacijas, parengtas ir priimtas Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo pakeitimo įstatymas, Baudžiamojo proceso kodekso ir Administracinių teisės pažeidimų kodekso straipsnių pakeitimo įstatymai, kuriais numatyta atsakomybė asmenims už neteisingų duomenų valstybės garantuojamai teisei pagalbai gauti pateikimą, pakeista advokatams mokamo darbo užmokesčio tvarka ir teisinės pagalbos teikimo baudžiamosiose bylose tvarka. Šie pakeitimai sudarys galimybę valdyti riziką, kylantią dėl piktnaudžiavimo naudojantis teise gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, ir efektyviau naudoti valstybės biudžeto lėšas.

UŽSIENIO REIKALAI

Įvertinus, kaip valdomas atstovavimas Lietuvos Respublikai tarptautinėse organizacijose, nustatyta, kad nėra tikslios ir išsamios informacijos, kokių tarptautinių organizacijų narė yra Lietuva, koks yra narystės jose tikslingumas ir kokia finansinių įsipareigojimų vykdymo tarptautinėms organizacijoms būklė. Audito ataskaitoje nurodėme, kaip svarbu valstybės mastu valdyti tikslią informaciją, koordinuoti Lietuvos atstovų dalyvavimą tarptautinių organizacijų veikloje ir Lietuvos finansinių įsipareigojimų tarptautinėms organizacijoms vykdymą.

ŽEMĖS ŪKIS

Įgyvendinant 2012 metų rekomendacijas užtikrinti racionalų ir subalansuotą žuvų išteklių naudojimą ir atkūrimą vidaus vandens telkiniuose bei apsaugoti žuvų išteklius, 2013 metais aplinkos ministro įsakymais buvo nustatyti kriterijai, kuriais remiantis vandens telkiniai įtraukiami į valstybinį žuvų įveisimo planą, numatytos priemonės, kurios stiprina žuvų išteklių apsaugos kontrolę, sugriežtinta prekybos tinkliniais žvejybos įrankiais tvarka, numatyti apribojimai.

KITI (LR SEIMUI IR LR VYRIAUSYBEI ATSKAITINGOS ĮSTAIGOS IR KITOS INSTITUCIJOS)

Atlikus auditą „Europos statistikos kodekso įgyvendinimas Lietuvoje“ nustatyta, kad Statistikos departamentas laikosi iš esmės visų dešimties audito metu vertintų Europos statistikos tobulinimui, rengimui ir sklaidai keliamų reikalavimų, tačiau kitos statistiką rengiančios institucijos įgyvendina ne visus Europos statistikos praktikos kodekso principus, todėl jų rengiama ir teikiama statistinė informacija tik iš dalies atitinka rengimo procesui keliamus reikalavimus.

Įvertinus rinkimų organizavimą ir vykdymą Lietuvoje, nustatyta, kad Vyriausiosios rinkimų komisijos sudarymo terminas nebuvo racionalus, dėl skirtingo rinkėjų skaičiaus rinkimų apygardose rinkėjų balsai tampa nelygiaverčiais, rinkimų komisijų nariai nepakankamai parengiami rinkimams, rinkėjų informavimas vykdomas neekonomiškai.

Su visomis valstybinio veiklos audito ataskaitomis galite susipažinti interneto tinklalapyje www.vkontrole.lt.

Audito kokybės vertinimo balas iš 4 galimų

3.6

Sutrumpėjęs auditui skirtas laikas darbo dienomis

53

INSTITUCIJOS VEIKLOS TOBULINIMAS

Valstybės kontrolė, siekdama tapti pavyzdžiu kitoms viešojo sektoriaus institucijoms, stengiasi efektyviai panaudoti turimus išteklius ir didinti valstybinių auditų kokybę. Nuolatos vertiname valstybinio audito proceso ir jo rezultatų kokybę, tobuliname atskirus institucijos veiklos proceso etapus, kas leidžia ne tik kokybiškiau, bet ir efektyviau atlikti valstybinius auditus, taupiau naudoti turimus išteklius. Atskirų valstybinio audito etapų tobulinimas 2013 metais leido 53 darbo dienomis sutrumpinti auditams skirtą laiką, nemažinant valstybinių auditų kokybės.

Neatsiejama institucijos veiklos tobulinimo dalis yra ir audito metodikų tobulinimas, bendravimo ir bendradarbiavimo plėtojimas, darbuotojų kvalifikacijos kėlimas, institucijos veiklos procesų optimizavimas. Neabejojame, kad profesinių įgūdžių plėtojimas, sklandus institucijos veiklos procesų vykdymas, profesinis augimas skatina naujo elgesio, vertybių ir požiūrių vystymąsi ne tik pačioje institucijoje, bet ir už jos ribų.

VALSTYBINIO AUDITO METODIKOS TOBULINIMAS

Valstybinius auditus atliekame vadovaudamiesi Tarptautiniais audito standartais, Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos INTOSAI ir kitais standartais. Tarptautiniu lygiu pripažintų audito standartų taikymas atliekant valstybinius auditus yra didelis iššūkis ne tik Valstybės kontrolei, bet ir daugeliui kitų šalių aukščiausiosioms audito institucijoms. Kad šie standartai būtų taikomi tinkamai, reikia parengti metodinius dokumentus, paaiškinančius jų taikymą praktikoje:

- Patvirtinome naują Valstybinių auditų organizavimo, kokybės užtikrinimo ir kontrolės taisyklių redakciją. Taisyklėse numatyta papildoma atsakomybė auditų koordinatoriams, atnaujintos audito priežiūros ir peržiūros priemonės, numatyta prievolė auditoriams pradedant auditą užpildyti nešališkumo ir nepriklausomumo deklaraciją. Šie pakeitimai atlikti siekiant geresnio audito organizavimo, kokybės ir kontrolės užtikrinimo, kad būtų galima garantuoti nuoseklų atliekamų valstybinių auditų vertinimą, priežiūrą ir peržiūrą, ataskaitų ir išvadų kokybę ir atitiktį taikomiems standartams.
- Peržiūrėję ir atnaujinę nuo 2006 metų naudotas Informacinių sistemų audito metodines rekomendacijas vieni iš pirmųjų tarp aukščiausiųjų audito institucijų parengėme Informacinių sistemų audito vadovą. Sparčiai vystantis informacinėms technologijoms būtina papildyti ir atnaujinti Informacinių sistemų (IS) audito metodus atsižvelgiant į gerąją užsienio šalių praktiką, IS audito standartus ir mūsų IS auditų atlikimo patirtį. IS svarba ypač išaugo pastaraisiais metais, kadangi daugelis viešojo sektoriaus įstaigų naudoja ne tik buhalterinės apskaitos programas, bet ir sudėtingas informacines sistemas, skirtas įstaigos veiklos procesams valdyti. Kasmet informacinių sistemų ir registrų kūrimui ir priežiūrai viešojo sektoriaus institucijos išleidžia milijonus litų, todėl IS audito vadove numatytos procedūros padės auditoriams finansinių auditų metu paprasčiau įvertinti IS kontrolės būklę ir elektroninių duomenų patikimumą.
- Atnaujinome Veiklos audito vadovą. Įvertinę ankstesniųjų metų praktiką, Veiklos audito vadove papildėme veiklos auditų planavimo ir audito kokybės užtikrinimo procedūras.
- Parengėme veiklos audito ataskaitos rašymo gaires, kurios padeda auditoriams parengti aiškias, glaustas, tikslias ir lengvai suprantamas skaitytojui, neturinčiam profesinių žinių apie audito objektą, ataskaitas. Taip pat buvo parengti nauji elektroniniai valstybinio audito ataskaitos ir išvados šablonai, kurie supaprastino audito rezultatų pateikimo formą ir struktūrą.

ATITIKTIS TARPTAUTINIAMS AUDITO STANDARTAMS IR JŲ TAIKYMAS

Valstybės kontrolė 2013 metais į lietuvių kalbą išvertė Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (INTOSAI) standartus. Iki šiol Lietuvos auditorių rūmai jau buvo išvertę Tarptautinius audito standartus, pagal kuriuos atliekamas finansinių ataskaitų auditas. Teisėtumo ir veiklos auditai aukščiausiose audito institucijose atliekami pagal INTOSAI standartus, todėl buvo svarbu ir juos išversti į lietuvių kalbą.

Lietuviška INTOSAI audito standartų versija palengvins darbą ne tik valstybiniam auditoriams, bet ir savivaldybių kontrolės ir audito tarnyboms.

Organizacija „INTOSAI plėtros iniciatyva“ (IDI - INTOSAI Development Initiative) 2012 metų pabaigoje pradėjo įgyvendinti gebėjimų ugdymo programą „Tarptautinių aukščiausiųjų audito institucijų standartų įgyvendinimo iniciatyva“ ir parengė atitikties Tarptautiniams aukščiausiųjų audito institucijų standartams vertinimo įrankius (klausimynus). Siekiant nustatyti, ar Valstybės kontrolės veikla ir atliekami finansiniai, teisėtumo ir veiklos auditai atitinka tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, pagal parengtus klausimynus buvo atliktas atitikties minėtiems standartams vertinimas. Vertinimo rezultatai parodė, kad Valstybės kontrolės veikla ir atliekami valstybiniai auditai iš esmės atitinka tarptautinių aukščiausiųjų audito institucijų standartų reikalavimus, nustatyti tik du (iš 111) neatitikimo atvejai, kuriuos planuojame ištaisyti 2014 metais.

VALSTYBINIŲ AUDITŲ KOKYBĖS TYRIMAS

	2013	2012	2011
Subjektai, dalyvavę apklausoje (vnt.)	142	102	43
Auditorių darbo kokybės vertinimas (balas)	3,6	3,4	3,3
Bendradarbiavimo vertinimas (balais)	3,6	3,5	3,5

Norėdami sužinoti, kaip mūsų atliktus valstybinius auditus vertina audituoti subjektai, pasibaigus auditui atliekame valstybinių auditų kokybės tyrimą. Audituočių subjektų prašome pateikti nuomonę apie atliktų auditų naudą ir kokybę, valstybinio audito procesą, auditorių bendradarbiavimą. Siekiant įvertinti 2013 metų auditų kokybę, subjektams buvo išsiųstos 184 anketos, gautos 142 (77 proc.).

Apibendrinti apklausos duomenys parodė, kad audituoti subjektai valstybinių auditų kokybę 2013 metais įvertino geriau negu 2012-aisiais pagal aštuonias (iš 10) anketos pozicijas. Geriausiai buvo įvertintas nagrinėtos veiklos specifikos supratimas, pasirinktos audito temos aktualumas ir valstybinio audito išvadų pagrįstumas.

Kartu su valstybinių auditų vertinimu audituoti subjektai pateikia pastebėjimų ir pasiūlymų dėl audito proceso tobulinimo. Į gautus pasiūlymus dėl informacijos pateikimo audito metu, problemų atskleidimo, bendradarbiavimo buvo atsižvelgta planuojant ir organizuojant 2014 m. auditus.

VEIKLOS PLANAVIMO, STEBĖSENOS BEI KOKYBĖS TOBULINIMAS

2013 metais tobulinome institucijos veiklą ir didinome institucijos veiklos efektyvumą:

- Tęsėme 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4-ojo prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonės „Viešojo administravimo subjektų sistemos tobulinimas“ projekto veiklas ir įdiegėme informacinės veiklos planavimo ir stebėsenos sistemos (ViPSIS) bandomąją versiją. Ši informacinė sistema apima Valstybės kontrolės veiklos planavimą, vykdymą ir stebėseną, projektinio valdymo įrankį, skirtą auditams administruoti ir dokumentuoti. Įgyvendinant projektą taip pat tobulinamos ir kitos informacinės sistemos posistemės: audito apskaitos rezultatų, personalo duomenų ir dokumentų valdymo. Europos Sąjungos ir bendrojo finansavimo valstybės biudžeto lėšomis įgyvendinamas projektas bus vykdomas iki 2014 m. liepos mėnesio. Planuojama projekto vertė – 500 tūkst. Lt.
- Parengėme projektą „Kokybės vadybos modelio, atitinkančio ISO 9001 kokybės standartą, diegimas Lietuvos Respublikos valstybės kontrolėje“. Įgyvendinant šį projektą bus įdiegta ir sertifikuota kokybės vadybos sistema. Bendra projekto vertė 410 tūkst. Lt. Projektas bus įgyvendinamas pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4-ojo prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę „Viešųjų paslaugų kokybės iniciatyvos“. Europos Sąjungos ir bendrojo finansavimo valstybės biudžeto lėšomis įgyvendinamas projektas bus vykdomas iki 2015 m. liepos mėnesio. Konsultacijas diegiant kokybės vadybos sistemą teiks UAB „Bankinės konsultacijos“ ekspertai. Įgyvendinant šį projektą, 2014 m. taip pat bus atliekamas Valstybės kontrolės veiklos ekspertinis vertinimas (Peer Review), kurį atliks Europos Audito Rūmų, Norvegijos ir Suomijos aukščiausiųjų audito institucijų ekspertai.

PROFESINIS TOBULĖJIMAS

	2013	2012	2011
Organizuota mokymo renginių (vnt.)	233	210	205
Skirta lėšų (tūkst. Lt)	200	495	350
Iš jų ES lėšos (proc.)	75	88	92

Kintant technologinei, ekonominei, organizacinei institucijos aplinkai, auga ir personalo kvalifikacijos didinimo poreikis. Valstybinių auditorių darbas reikalauja itin aukštos kvalifikacijos, todėl nuolatinis profesinių žinių tobulinimas tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygiu yra neatsiejama auditorių kokybiško darbo sąlyga.

Valstybės kontrolės darbuotojams 2013 metais organizavome 233 mokymo renginius. Vidutiniškai per metus vienam darbuotojui teko 60 akademinų mokymo valandų, 58 proc. jų buvo skirta profesiniam auditorių tobulinimui. Lietuvoje ir vidiniuose institucijos mokymuose dalyvavo 352, užsienyje – 35 darbuotojai.

Mokymo renginiams organizuoti 2013 metais išleista apie 200 tūkst. Lt, iš jų apie 75 proc. mokymų finansuota Europos Sąjungos paramos lėšomis.

Pastaraisiais metais, pasinaudodami Europos Sąjungos paramos lėšomis ir vidiniais institucijos resursais, sugebėjome užtikrinti darbuotojų profesinių žinių ir administravimo įgūdžių tobulinimą ir gerus mokymo rezultatus pasiekėme tam skirdami mažiau lėšų, nei ankstesniais metais.

LR Seime pristatyti audito rezultatai

31

Pasirašyti bendradarbiavimo susitarimai su
savivaldybių kontrolės ir audito tarnybomis

59

BENDRADARBIAVIMAS

Valstybės kontrolė, siekdama didinti valstybinio audito poveikį, dalytis profesine audito patirtimi ir auditorių darbo praktika, plačiau spręsti viešojo sektoriaus veiklos problemas, kasmet plečia bendradarbiavimą su kitomis institucijomis. Tai padeda priimti bendrus susitarimus gerinant viešojo sektoriaus valdymą, išorės ir vidaus audito kokybę, didinti visuomenės pasitikėjimą auditą atliekančiomis institucijomis.

Bendradarbiaudami su LR Seimu siekiame didinti valstybinio audito poveikį ir valstybinio audito ataskaitose pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo kontrolę. Profesine audito patirtimi ir gerąja audito praktika dalijamės su savivaldybių kontrolės ir audito tarnybomis bei auditoriais, atliekančiais auditą viešajame sektoriuje. Teikdami pagalbą viešojo intereso gynimo, nusikalstamų veikų atskleidimo ir tyrimo klausimais, bendradarbiaujame su teisėsaugos ir kitomis viešojo administravimo institucijomis. Palaikydami ryšius su akademinė bendruomene, kviečiame universitetų ir kitų ugdymo įstaigų atstovus domėtis viešojo sektoriaus veikla, valstybiniu auditu.

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

	2013	2012	2011
LR Seimo komitetuose pristatyta ataskaitų (vnt.)	31	47	40

Valstybės kontrolė, būdama LR Seimui atskaitinga institucija, nuolat teikia informaciją Seimo komitetams apie valstybinių auditų rezultatus, rekomendacijų įgyvendinimą, dalyvauja Seimo komitetų posėdžiuose, bendradarbiauja, rengdama metinę valstybinio audito programą.

2013 metais Valstybės kontrolės atstovai dalyvavo 23-uose Seimo Audito komiteto posėdžiuose, kuriuose buvo pristatyta 20 valstybinio audito ataskaitų. Kituose Seimo komitetų ir komisijų posėdžiuose pristatyti 21-o valstybinio audito rezultatai. Valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio audito ataskaita pristatyta visuose Seimo komitetuose. Be to, Audito komitetui buvo pristatyta 15-os savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų atliktų auditų išorinės peržiūros apibendrinimo ataskaita, svarstytas Valstybės kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymo projektas.

Praėjusiais metais Valstybės kontrolėje vyko susitikimas su Seimo Pirmininko pavaduotoju K. Komskiu, kuriame buvo aptartos LR Seimui pateikto Valstybės kontrolės įstatymo pataisos, ikiteisminio tyrimo institucijoms perduotų auditų medžiagos nagrinėjimo problemos, Valstybės kontrolės galimybės vertinant savivaldybių skolinimosi mastą, efektyvumą ir kiti klausimai. Seimo pirmininko pavaduotojas K. Komskis taip pat dalyvavo Valstybės kontrolės kasmetinėje konferencijoje, skirtoje apžvelgti 2014 metų valstybinių auditų programos temas. Konferencijos tema buvo „Valstybės institucijų vaidmuo ginant žmogaus teises“.

Įgyvendinant LR Seimo 2013 m. birželio 11 d. nutarimo Nr. XII-356 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2012 metų veiklos ataskaitos“ 1 punktą, 2013 metais buvo parengtas Operatyvaus reagavimo į riziką, kylančią dėl galimo neteisėto ir neefektyvaus valstybės turto valdymo, naudojimo ir juo disponavimo, tvarkos aprašas. Operatyviai reaguodami į stebimas rizikas, praėjusiais metais atlikome šiuos vertinimus:

- Biudžeto ir finansų komiteto prašymu Valstybės kontrolė atliko operatyvų ribotos apimties tyrimą dėl galimų neteisėtų akcinės bendrovės bankas SNORAS laikinojo administratoriaus veiksmų, leidžiant indėlininkams ir kitiems kreditoriams atsiimti indėlius ar kitas lėšas, atlikti įskaitymus ar vykdyti kitas finansines prievoles. Atlikus tyrimą, medžiaga perduota Seimo Biudžeto ir finansų komitetui.
- Teisėtumo, racionalumo ir efektyvumo požiūriu įvertinome valstybei priklausiusio nekilnojamojo turto perdavimą neatlygintinai Lietuvos kapucinų Lurdo viceprovincijos nuosavybėn. Rezultatai perduoti Seimo Audito komitetui ir Generalinei prokuratūrai, prašant ginti viešąjį interesą.
- Gavę informaciją apie VŠĮ Kauno klinikose, kaip įtariama, nesilaikant teisės aktų atliktą kepenų transplantaciją, atlikome žmogaus organų ir audinių transplantacijos išlaidų panaudojimo vertinimą. Atlikę audito procedūras konstatavome, kad žmogaus organų ir audinių transplantacijos išlaidos (137,5 tūkst. Lt) apmokėtos neįsitikinus, ar sąskaitos už suteiktas paslaugas pateiktos apmokėti

pagrįstai. Kauno teritorinei ligonių kasai rekomendavome atlikti suteiktos paslaugos patikrinimą ir įsitikinti, ar PSDF biudžetui nebuvo padaryta žala.

- 2012 m. vasarą Viešųjų pirkimų tarnyba sustabdė Valstybinės ligonių kasos (VLK) vykdytą Jodo šaltinių I-125 preparato, skirto prostatos vėžiui gydyti, viešąjį pirkimą. Dėl nutraukto pirkimo buvo sutrikęs šio vaistinio preparato tiekimas gydymo įstaigoms. Nutraukus viešąjį pirkimą VLK minėtus vaistinius preparatus įsigyti pavedė pačioms gydymo įstaigoms. Atlikome audito procedūras ir nustatėme, kad gydymo įstaigos preparatą pirkė taip pat nesilaikydamos Viešųjų pirkimų įstatymo. Dėl žiniasklaidoje pateiktos pirminės informacijos atlikta daugiau audito procedūrų, kurios leido valstybinio audito ataskaitoje pateikti išsamesnes išvadas, o rekomendacijas sieti su visos centralizuotai apmokamų vaistų įsigijimo sistemos tobulinimu.
- Veiklos auditoriai, operatyviai reaguodami į Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie LR vidaus reikalų ministerijos prašymą ištirti, ar pagrįstai buvo nustatytos gamtinių dujų tiekimo kainos buitiniams ir kitiems vartotojams, atliko AB „Lietuvos dujos“ veiklos, apskaitos ir kitų dokumentų tyrimą ir pateikė specialisto išvadą.
- Atsižvelgiant į LR Seimo laikinosios tyrimo komisijos „Dėl 2007 metų Nacionalinėje energetikos strategijoje suformuluotų siekių įgyvendinimo rezultatų įvertinimo ir situacijos energetikos sektoriuje išsiaiškinimo“ prašymą pateikti AB „Klaipėdos nafta“ suskystintų gamtinių dujų plaukiojančios saugyklos su dujinimo įrenginiu pirkimo / nuomos ir operavimo įvertinimą ekonomiško, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu, surinkome informaciją ir parengėme išvadą. Atsakėme į keturis Komisijos paklausimus, dalyvavome posėdžiuose, kuriuose pristatyta ankstesniais metais atliktų auditų energetikos sektoriuje rezultatai.

Vykdydami LR Seimo 2013 m. birželio 11 d. nutarimo Nr. XII-356 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2012 metų veiklos ataskaitos“ 2 punktą, išanalizavome 2012–2013 metais baigtų finansinių (teisėtumo) auditų rezultatus ir įvardijome dažniausiai pasikartojančias viešojo sektoriaus klaidas biudžeto planavimo, biudžeto asignavimų naudojimo, turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo ir kitose srityse. Siekdami, kad visi audituojami subjektai galėtų susipažinti su šia informacija ir nekartoti šių klaidų ateityje, informaciją paskelbėme institucijos interneto tinklalapyje www.vkontrolė.lt.

SAVIVALDYBIŲ KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBOS

	2013	2012	2011
Pasirašyti bendradarbiavimo susitarimai (vnt.)	59	36	20

Valstybės kontrolė jau ne vienerius metus intensyviai bendradarbiauja su šalies savivaldybių kontrolės ir audito tarnybomis. Tai padeda dalytis profesine audito patirtimi, gerėja audito praktika ir plėtoti bendradarbiavimą išorės audito klausimais.

Valstybės kontrolei iškeltas naujas uždavinys – vertinti kiekvieną savivaldybę kaip visumą ir savivaldybių visumą kaip vieną jų finansinių ataskaitų rinkinių įtraukimo į nacionalinį ataskaitų rinkinį požiūriu. Tai reiškia, kad, be tradicinio valstybės biudžeto lėšų ir valstybės turto valdymo vertinimo, mes turėjome pateikti ir kiekvienos savivaldybės 2013 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkiniuose pateiktų duomenų

teisingumo vertinimą bei kartu įvertinti savivaldybių ataskaitų rinkinių visumos įtaką nacionaliniam finansinių ataskaitų rinkiniui.

Minėtą tikslą pasiekėme dirbdami kartu su savivaldybių kontrolės ir audito tarnybomis. Iškeltas tikslas reikalauja daug gilesnio veiksmų derinimo, keitimosi darbo rezultatais ir naudojimosi jais. Todėl 2013 metais toliau tęsiant bendradarbiavimo tradicijas valstybės kontrolierė pasirašė bendradarbiavimo susitarimus su 59-ių savivaldybių kontrolės ir audito tarnybomis. Bendradarbiavimo susitarimuose aptartas kontrolės ir audito tarnybų bei Valstybės kontrolės bendradarbiavimas ir keitimasis informacija teikiant išvadą LR Seimui dėl nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio, kuriant audito strategiją ir atliekant kitas audito procedūras. Be to, vykdėme ir švietėjišką veiklą savivaldybėse. Savivaldybių taryboms, merams, administracijos darbuotojams, kontrolės komitetams pristatėme valstybinio audito tikslus, strategijas, audito rezultatus, bendradarbiavimo su savivaldybių kontrolieriais svarbą ir kitą aktualią informaciją.

TEISĖSAUGOS IR KITOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO INSTITUCIJOS

Siekdama teikti tarpusavio pagalbą valstybinio audito, viešojo intereso gynimo bei gal būt padarytų nusikalstamų veikų tyrimo srityse, Valstybės kontrolė bendradarbiauja su Generaline prokuratūra, Specialiųjų tyrimų, Viešųjų pirkimų ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybomis, kitomis viešojo administravimo priežiūra ir kontrolę vykdančiomis institucijomis. Institucijų bendradarbiavimas, grindžiamas nepriklausomumo, profesionalumo, teisėtumo, viešumo ir konfidencialumo derinimo principais, padeda užtikrinti operatyvų audito rezultatų perdavimą.

Vadovaujantis 2010–2011 metais pasirašytais tarpusavio bendradarbiavimo susitarimais, 2013 metais su teisėsaugos institucijomis buvo organizuoti susitikimai ir konsultacijos, atlikus finansinius (teisėtumo) auditus.

Atliekant valstybinio audito procedūras konsultuotasi su Viešųjų pirkimų tarnyba, įtarus esant viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų ir siekiant gauti Viešųjų pirkimų tarnybos išvadas. Viešųjų pirkimų tarnybai perduoti dokumentai, surinkti atliekant valstybinius auditus, susisteminta informacija apie 2012 metais atliekant valstybinius auditus nustatytus viešųjų pirkimų pažeidimus bei, gavus Viešųjų pirkimų tarnybos prašymą, perduota devynių atliktų valstybinių auditų medžiaga dėl galimo administracinės atsakomybės už Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimus taikymo.

AUDITORIAI, ATLIEKANTYS AUDITĄ VIEŠAJAME SEKTORIUJE

Valstybės kontrolė, bendradarbiaudama su viešojo sektoriaus vidaus auditoriais, savivaldybių kontrolieriais, atestuotais auditoriais, atliekančiais išorės auditą viešajame sektoriuje, įgyvendina 2011–2015 m. bendradarbiavimo programą, kurios pagrindinis tikslas – padėti gerinti viešojo sektoriaus valdymą, išorės ir vidaus audito kokybę.

Įgyvendinant bendradarbiavimo programoje numatytas priemones, praėjusiais metais elektroninėje erdvėje buvo atvertas naujas langas auditoriams ir besidomintiems auditorių darbu – sukurta interneto svetainė (www.vkontrole.lt/vsa), kurioje teikiama profesionali informacija apie viešajame sektoriuje atliekamą auditą.

Bendradarbiavimo šaly 2013 metais Valstybės kontrolėje vykusiame seminare „IT valdymo ir audito metodai ir praktika, audito valdymo informacinės sistemos“ dalijosi informacinių sistemų audito patirtimi ir metodika, pristatė naudojamą audito informacines sistemas. Valstybės kontrolės surengtame seminare Finansų ministerijos, Lietuvos auditorių rūmų, Savivaldybių kontrolierių asociacijos ir Vidaus auditorių asociacijos atstovai aptarė 2012–2013 metų finansinio audito rezultatus.

Vykdam susitarimą dėl keitimosi metodine ir praktine patirtimi, pernai septyniolika bendradarbiavimo šalių atstovų dalyvavo Valstybės kontrolės organizuotuose valstybinių auditorių įvadinuose mokymuose, Finansų ministerijos organizuotame seminare viešojo sektoriaus vidaus auditoriams. Valstybės kontrolės atstovai skaitė pranešimus apie COBIT metodikos naudojimą Informacinių sistemų valdymui ir auditui, dalijosi praktine patirtimi, kaip Valstybės kontrolėje atliekami informacinių sistemų auditai.

Ši bendra mūsų veikla padeda auditoriams dalytis profesine patirtimi ir savo darbo rezultatais, kelti profesinę kompetenciją.

AKADEMINĖ BENDRUOMENĖ

Valstybės kontrolė nuo 2008 metų aktyviai bendradarbiauja su universitetais, kolegijomis bei kitomis valstybiniais auditu ir Valstybės kontrolės veikla besidominčiomis mokslo institucijomis. Palaikydami tokius ryšius siekiame sudaryti sąlygas akademiniam jaunimui kuo išsamiau susipažinti su Valstybės kontrolės veikla ir auditoriaus darbu, kad apsisprendę dirbti viešajame sektoriuje studentai būtų pasiruošę ir nestokotų motyvacijos.

2013 metais tęsėme bendradarbiavimo su Lietuvos aukštosiomis mokyklomis tradicijas:

- Kaip ir kasmet atvėrėme duris 12 studentų, panorusių atlikti praktiką mūsų institucijoje. Nuo 2012 metų Valstybės kontrolėje jau dirba septyni darbuotojai, atlikę praktiką mūsų institucijoje.
- Valstybės kontrolės atstovai dalyvavo Vilniaus universiteto Ekonomikos fakulteto magistro baigiamųjų darbų gynimo komisijoje.
- Jau antrus metus iš eilės mūsų darbuotojai skaitė paskaitų ciklą Vilniaus universiteto Ekonomikos fakulteto magistrantūros studentams apie audito procesą, planavimą ir kitas audito procedūras.

Valstybės kontrolėje lankėsi Vilniaus kolegijos Ekonomikos fakulteto Finansų studijų programos studentai ir kolegijos Finansininkų klubo nariai, projekto „Moksleiviai – į Vyriausybę“ dalyviai. Vilniaus ir Mykolo Romerio universitetų atstovai dalyvavo mūsų surengtoje konferencijoje „Valstybės institucijų vaidmuo ginant žmogaus teises“.

Tarptautinių organizacijų, darbo grupių, komitetų, kuriuose dalyvauja Valstybės kontrolė, skaičius

15

Užsienio valstybių, kurių atstovai lankėsi Valstybės kontrolėje, skaičius

64

TARPTAUTINIAI RYŠIAI

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė yra aktyvi Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (INTOSAI) ir jos regioninės darbo grupės – Europos aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (EUROSAI) narė, – dalyvauja šių organizacijų veikloje, atstovaudama komitetuose, pakomitečiuose, darbo grupėse, rengia metinius šių organizacijų padalinių susitikimus ir juose dalyvauja.

Valstybės kontrolė įvairiais valstybinio audito klausimais nuolat palaiko ir plėtoja tarptautinius ryšius su Europos Sąjungos ir kitų valstybių aukščiausiosios audito institucijomis, aktyviai bendradarbiauja su Europos Audito Rūmais. Dalyvaudami tarptautinėje veikloje Valstybės kontrolės darbuotojai ne tik perima kitų šalių patirtį, bet ir dalijasi savąja.

PIRMININKAVIMAS RYŠIŲ PALAIKYMŲ KOMITETUI

2013 metais Valstybės kontrolei teko svarbi užduotis – pirmininkauti Ryšių palaikymo komitetui, kurį sudaro ES šalių aukščiausiųjų audito institucijų ir Europos Audito Rūmų vadovai. Tai pagrindinė Europos Sąjungos aukščiausiųjų audito institucijų vadovų nepriklausoma ir nepolitinė bendradarbiavimo struktūra.

2013 metų gegužės mėnesį vyko neeilinis Ryšių palaikymo komiteto susitikimas Liuksemburge, kuriam pirmininkavo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolierė. Šiame susitikime bendru ES aukščiausiųjų audito institucijų sutarimu priimtas Pareiškimas Europos Vadovų Tarybos pirmininkui H. Van Rompuy, kuriuo siekiama atkreipti dėmesį į viešojo sektoriaus išorės audito stiprinimą Europos Vadovų Tarybos diskusijose dėl Europos ekonominės ir pinigų sąjungos bei Europos ekonominio valdymo.

Valstybės kontrolei pirmininkaujant Ryšių palaikymo komitetui buvo parengta bendra pozicija dėl aukščiausiųjų audito institucijų, kartu ir Ryšių palaikymo komiteto, uždavinių ir vaidmens atsižvelgiant į pastarojo meto aktualijas ES, susijusias su naujos ekonominės, fiskalinės ir finansinės struktūros kūrimu, perviršinio deficito procedūromis ir nacionaline statistika. Šio darbo rezultatai pristatyti baigiamajame Lietuvos pirmininkavimo metiniame Ryšių palaikymo komiteto susitikime Vilniuje. Tai pirmas tokio masto ir svarbos aukščiausiųjų audito institucijų atstovų renginys Lietuvoje.

Pagrindinė susitikimo tema buvo 2014–2020 metų finansinė perspektyva ir naujas finansinis reglamentas, naujos Europos Sąjungos ekonominio valdymo priemonės ir iš to kylantys nauji aukščiausiųjų audito institucijų bei Europos Audito Rūmų uždaviniai bei šių institucijų vaidmuo.

Ryšių palaikymo komiteto narių delegacijų vadovai, Vilnius.

Pranešimus šiais klausimais susitikime pristatė Europos Komisijos narys, atsakingas už mokesčius ir muitų sąjungą, auditą ir kovą su sukčiavimu, Algirdas Šemeta bei Europos Parlamento narys, Biudžeto kontrolės komiteto pirmininkas Michael Theurer. Pranešėjai atkreipė dėmesį į naujoje finansinėje perspektyvoje auditus atliksiančių institucijų nepriklausomumo ir turimų techninių žinių svarbą.

Susitikime buvo priimtos penkios rezoliucijos dėl būsimų strategijų įgyvendinimo ir aukščiausiųjų audito institucijų uždavinių atsižvelgiant į ekonomikos valdymo pokyčius ES kontekste.

TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

- 2013 m. balandžio mėnesį Vilniuje surengtas INTOSAI informacinių technologijų audito darbo grupės, kurią sudaro 43 valstybių aukščiausiųjų audito institucijų atstovai, 22-asis susitikimas. Šiame darbo grupės susitikime buvo pasikeista profesinėmis žiniomis ir patirtimi, metodika ir praktika informacinių technologijų audito srityje. Kartu buvo surengtas 7-asis INTOSAI informacinių technologijų audito darbo grupės veiklos audito seminaras, kuriame dalyvavo beveik 100 dalyvių iš 48 pasaulio valstybių. Seminare aukščiausiųjų audito institucijų atstovai pasidalijo savo patirtimi auditų kontrolės, efektyvesnio informacinių technologijų viešajame sektoriuje valdymo, kibernetinio saugumo klausimais, pristatė įdomesnius informacinių technologijų audito atvejus.
- Azerbaidžano sąskaitų rūmų kvietimu valstybės kontrolierė G. Švedienė IV EUROSAI-ARABOSAI jungtinėje konferencijoje Baku, skirtoje aukščiausiųjų audito institucijų gebėjimų stiprinimo klausimams, skaitė pranešimą tema „Aukščiausiųjų audito institucijų vaidmuo siekiant nacionalinių vystymosi tikslų“.
- Slovakijos aukščiausiosios audito institucijos kvietimu su oficialiu vizitu Valstybės kontrolės delegacija lankėsi Bratislavoje (Slovakijos Respublika). Valstybės kontrolierė tarptautinėje konferencijoje skaitė pranešimą tema „Aukščiausiųjų audito institucijų vaidmuo besikeičiančios socialinės ir ekonominės aplinkos sąlygomis“. Valstybės kontrolę ir Slovakijos aukščiausiąją audito instituciją sieja glaudūs tarptautiniai bendradarbiavimo ryšiai. 2013 metais institucijų valstybiniai auditoriai daug dėmesio skyrė patirties savivaldybių finansinio (teisėtumo) audito srityje dalijimuisi.
- Surengtas tarptautinio nacionalinių parkų audito, kurį koordinuoja Valstybės kontrolė, dalyvių iš Danijos, Kroatijos, Lenkijos, Lietuvos ir Norvegijos susitikimas Vilniuje. Šio audito metu vertinama gamtos ir biologinės įvairovės apsauga nacionaliniuose parkuose, jų valdymas ir viešasis parkų finansavimas. Susitikime Vilniuje buvo pristatyti jau pradėti atskirose šalyse nacionaliniai auditai, susitarta dėl šalių indėlio į bendrą koordinuojamo audito ataskaitą, patvirtinti bendri audito kriterijai.
- Valstybės kontrolierės kvietimu Vilniuje lankėsi naujai paskirti Latvijos aukščiausiosios audito institucijos vadovė Elita Krumina ir Estijos aukščiausiosios audito institucijos vadovas Alaras Karis. Susitikime buvo apžvelgta trijų Baltijos šalių valstybinio audito raida, bendradarbiavimas su parlamentu, teisėsaugos institucijomis, informacinių technologijų taikymo galimybės atliekant auditus, savivaldybių auditavimo ypatybės.
- Valstybės kontrolės delegacija dalyvavo XXI INTOSAI kongrese Pekine, kuriame aptartos šios temos: valstybinis auditas ir valstybinis valdymas bei aukščiausiosios audito institucijos vaidmuo užtikrinant ilgalaikį finansų politikos tvarumą. Kongrese buvo tvirtinami tarptautinių audito standartų pakeitimai, buvo priimtas pagrindinis kongreso dokumentas – Pekino deklaracija.

PROFESINĖS PATIRTIES SKLAIDA

Dalyvavimas tarptautinėje veikloje sudaro sąlygas ne tik perimti kitų šalių aukščiausiųjų audito institucijų patirtį, bet ir skleisti savąją. Pastaruoju metu Valstybės kontrolė vis dažniau tampa patraukliu partneriu šalims, kurios nori mokytis, diegti tarptautinius audito standartus ir siekti nepriklausomos ir kompetentingos aukščiausiosios audito institucijos statuso.

- Valstybės kontrolės darbuotojai, kaip nepriklausomi ekspertai, lankėsi Kirgizijos sąskaitų rūmuose (Biškeke). Vizito tikslas buvo nustatyti Kirgizijos sąskaitų rūmų institucinės plėtros problemas bei pateikti rekomendacijas joms pašalinti, taip pat pasidalyti sukaupta institucijos veiklos planavimo ir darbo organizavimo patirtimi, pristatyta žmoniškųjų išteklių valdymo bei informacinių technologijų taikymo praktika Valstybės kontrolėje.
- Valstybės kontrolės atstovas kartu su kolegomis iš Danijos, Austrijos ir Olandijos dalyvavo tarptautinėje darbo grupėje, kuri atliko Lenkijos aukščiausiosios audito institucijos ekspertinį vertinimą (PeerReview). Buvo analizuojama, kaip Lenkijos aukščiausioji audito institucija atlieka auditų atrankas, planuoja ir vykdo auditus, rengia ataskaitas, kaip vykdo audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną.
- Valstybės kontrolė pasidalijo patirtimi viešųjų ir privačių interesų derinimo ir kontrolės klausimais su Moldovos nacionalinės sąžiningumo užtikrinimo komisijos delegacija, kuri Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos kvietimu lankėsi Lietuvoje.
- Valstybiniai auditoriai su Lietuvoje viešinėja Moldovos vietos savivaldos kongreso delegacija aptarė vietos savivaldos finansų planavimo ir kontrolės sistemos vertinimo, savivaldybių audito klausimus.
- Tęsiant dvišalį bendradarbiavimą pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Ukrainos sąskaitų rūmais, susitarta keisti audito patirtimi, numatyta galimybė bendru sutarimu atlikti auditus pagal suderintas darbo programas.

PRIEDAI

2013 METAIS BAIGTI FINANSINIAI (TEISĖTUMO) AUDITAI IR VALSTYBINIO AUDITO IŠVADOSE PAREIKŠTOS NUOMONĖS

Eil. Nr.	Audito subjektas	Nuomonė dėl 2012 m.				
		konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio	konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio	mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos	valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo	valstybės (fondo) lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo
NACIONALINIO IR VALSTYBĖS KONSOLIDUOTŲJŲ ATASKAITŲ RINKINIŲ AUDITAI						
1.	Valstybė, savivaldybės, Valstybinio socialinio draudimo fondas, Privalomojo sveikatos draudimo fondas		Sąlyginė	–		
2.	Valstybė	Sąlyginė	Sąlyginė	–	Sąlyginė	
MINISTERIJŲ IR MINISTRŲ VALDYMO SRITIMS PRIKLAUSANČIŲ ĮSTAIGŲ AUDITAI						
1.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Sąlyginė	Besąlyginė	–		Sąlyginė
2.	Sveikatos apsaugos ministerija	Besąlyginė	Sąlyginė	–		Sąlyginė
3.	Žemės ūkio ministerija	Besąlyginė	Neigiamą	–		Sąlyginė
4.	Aplinkos ministerija	Sąlyginė	Sąlyginė	–		Sąlyginė
5.	Energetikos ministerija	Besąlyginė	Besąlyginė	–		Besąlyginė
6.	Susisiekimo ministerija	Sąlyginė	Sąlyginė	–		Sąlyginė
7.	Ūkio ministerija	Besąlyginė	Besąlyginė	–		Sąlyginė
8.	Vidaus reikalų ministerija	Besąlyginė	Besąlyginė	–		Sąlyginė
9.	Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	Sąlyginė	Besąlyginė	–		Sąlyginė
10.	Krašto apsaugos ministerija	Sąlyginė	Besąlyginė	–		Sąlyginė
11.	Teisingumo ministerija	Besąlyginė	Sąlyginė	–		Sąlyginė
12.	Užsienio reikalų ministerija	Sąlyginė	Sąlyginė	–		Sąlyginė
13.	Švietimo ir mokslo ministerija	Besąlyginė	Atsisakyta pareikšti nuomonę	–		Sąlyginė
14.	Kultūros ministerija	Besąlyginė	Sąlyginė	–		Sąlyginė
15.	Finansų ministerija	Besąlyginė	Sąlyginė	–		Sąlyginė
MOKSLO IR STUDIJŲ INSTITUCIJŲ AUDITAI						
1.	Vilniaus universitetas	Besąlyginė	Besąlyginė	–		Sąlyginė
2.	Kauno technologijos universitetas	Besąlyginė	Besąlyginė	–		Sąlyginė

Eil. Nr.	Audito subjektas	Nuomonė dėl 2012 m.				
		konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio	konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio	mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos	valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo	valstybės (fondo) lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo
3.	Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Inovatyvios medicinos centras	Besąlyginė	Besąlyginė	–		Sąlyginė
4.	Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Fizinių ir technologijos mokslų centras	Besąlyginė	Besąlyginė	–		Sąlyginė
KITŲ VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ AUDITAI						
1.	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	Besąlyginė	Besąlyginė	–		Besąlyginė
2.	Kauno miesto apylinkės teismas	Besąlyginė	Besąlyginė	–		Besąlyginė
3.	Kauno rajono apylinkės teismas	Besąlyginė	Sąlyginė	–		Besąlyginė
4.	Šilutės rajono apylinkės teismas	Besąlyginė	Besąlyginė	–		Besąlyginė
5.	Panevėžio miesto apylinkės teismas	Besąlyginė	Besąlyginė	–		Besąlyginė
6.	Ministro Pirmininko tarnyba Valstybės biudžeto lėšų, skirtų viešajai įstaigai Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą disponavimo fondui, disponavimo teisėtumas	–	–	–		Besąlyginė
IŠTEKLIŲ IR MOKESČIŲ FONDŲ AUDITAI						
1.	Valstybės išdas	–	Sąlyginė	–		Sąlyginė
2.	Valstybinio socialinio draudimo fondas	Sąlyginė	Neigiamas	–		Sąlyginė
3.	Privalomojo sveikatos draudimo fondas	Besąlyginė	Besąlyginė	–		Sąlyginė
4.	Privatizavimo fondas	Besąlyginė	Neigiamas	–		Sąlyginė
5.	Rezervinis (stabilizavimo) fondas	Besąlyginė	Sąlyginė	–		Besąlyginė
6.	Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo fondas	Besąlyginė	Besąlyginė	–		Besąlyginė
7.	Garantinis fondas	Sąlyginė	Sąlyginė	–		Besąlyginė
8.	Muitinės mokesčių fondas	–	Besąlyginė	Besąlyginė		–
9.	Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondas	–	Atsisakyta pareikšti nuomonę	Atsisakyta pareikšti nuomonę		–

- Besąlyginės nuomonės pareiškimas reiškia, kad nenustatyta reikšmingų iškraipymų finansinių ar biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose arba reikšmingų pažeidimų valdant, naudojant ir disponuojant valstybės lėšomis ir turtu.
- Sąlyginės nuomonės pareiškimas reiškia, kad nustatyta reikšmingų iškraipymų finansinių ar biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose arba reikšmingų pažeidimų valdant, naudojant ir disponuojant valstybės lėšomis ir turtu, tačiau šie iškraipymai ir pažeidimai nėra paplitę; arba auditorius negali surinkti audito įrodymų, tačiau galimi iškraipymai finansinių ar biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose arba galimi pažeidimai valdant, naudojant ir disponuojant valstybės lėšomis ir turtu yra reikšmingi, bet nepaplitę.
- Neigiamos nuomonės pareiškimas reiškia, kad nustatyta reikšmingų iškraipymų finansinių ar biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose arba reikšmingų pažeidimų valdant, naudojant ir disponuojant valstybės lėšomis ir turtu, ir šie iškraipymai ir pažeidimai yra paplitę.
- Atsisakymas pareikšti nuomonę reiškia, kad auditorius negali surinkti audito įrodymų, tačiau galimi iškraipymai finansinių ar biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose arba galimi pažeidimai valdant, naudojant ir disponuojant valstybės lėšomis ir turtu yra reikšmingi ir paplitę.

VALSTYBĖS BIUDŽETO LĖŠŲ IR VALSTYBĖS TURTO VALDYMAS, NAUDOJIMAS IR DISPONAVIMAS JAIS SAVIVALDYBĖSE AUDITAS

1. Savivaldybės (60 savivaldybių)

EUROPOS SĄJUNGOS IR KITOS TARPTAUTINĖS FINANSINĖS PARAMOS LĖŠŲ AUDITAI

1. Sanglaudos fondo (ISPA) projektas Nr. 2002/LT/16/P/PT/008 „IX Pan-europinio transporto koridoriaus geležinkelio atnaujinimas: elektros tiekimo ir signalizacijos modernizavimas Šiauliai–Klaipėda ruože, geležinkelio statinių rekonstrukcija, kelių atnaujinimas“
2. Sanglaudos fondo projektas Nr. 2005/LT/16/C/PT/001 „Lietuvos geležinkelių radijo ryšio sistemos modernizavimas įdiegiant GSM-R“
3. Sanglaudos fondo (ISPA) projektas Nr. 2002/LT/16/P/PE/012 „Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“
4. Sanglaudos fondo (ISPA) projektas Nr. 2001/LT/16/P/PA/002 „Parama Sanglaudos fondo aplinkos apsaugos projektų parengimui“
5. Sanglaudos fondo (ISPA) projektas Nr. 2002/LT/16/P/PE/010 „Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“
6. Sanglaudos fondo (ISPA) projektas Nr. 2001/LT/16/P/PE/004 „Tauragės regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“
7. Sanglaudos fondo projektas Nr. 2005/LT/16/C/PE/001 „Neries baseino investicinės programos 1 etapas (Zarasų, Visagino, Utenos, Ignalinos, Molėtų, Ukmergės, Širvintų, Švenčionių savivaldybės)“
8. Sanglaudos fondo projektas Nr. 2005/LT/16/C/PA/001 „Techninė parama Sanglaudos fondui Lietuvos Respublikoje valdyti“
9. Veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją konvergencijos tikslui įgyvendinti, valdymo ir kontrolės sistema ir 2012 metais Europos Komisijai deklaruotos išlaidos

2013 METAIS BAIGTI VEIKLOS AUDITAI

APLINKOS APSAUGA

1. Regioninių atliekų tvarkymo centrų veikla

KULTŪRA

2. Kaip tvarkomos ir prižiūrimos kilnojamosios kultūros vertybės

VALSTYBĖS TURTO IR FINANSŲ VALDYMAS

3. AB Lietuvos radijo ir televizijos centro veikla
4. Atnaujinto ir privatizuoto valstybės turto valdymas
5. Koncesijos sutarčių vykdymas
6. Mokesčių lengvatos
7. UAB „Būsto paskolų draudimas“: abejotinas veiklos tęstinumas
8. Valdžios ir privačių subjektų partnerystė
9. Žemės ūkio srities mokesčių lengvatos
10. Lietuvos Respublikos 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto vertinimas

VIDAUS REIKALAI

11. Ar priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos tinkamai pasirengusios gesinti gaisrus?

SVEIKATOS APSAUGA

12. Kaip organizuojami brangiais medicinos prietaisais atliekami tyrimai?
13. Ar efektyvi šeimos gydytojų veikla?

INFORMACINIŲ IŠTEKLIŲ VALDYMAS

14. Automatiniu būdu tvarkomų asmens duomenų apsauga
15. Užsienio reikalų ministerijos informacinių sistemų bendroji ir kūrimo kontrolė
16. Valstybės informacinių išteklių valdymas
17. Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinės sistemos taikomųjų programų kontrolė
18. Žemės ūkio ministerijos informacinių išteklių valdymas

ŠVIETIMAS IR MOKSLAS

19. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtra
20. Ar vaikų socializacijos centrų veikla rezultatyvi?

KITI (SEIMUI IR VYRIAUSYBEI ATSKAITINGOS ĮSTAIGOS IR KITOS INSTITUCIJOS)

21. Europos statistikos kodekso įgyvendinimas Lietuvoje

22. Rinkimų organizavimas ir vykdymas

TEISINGUMAS

23. Kaip valstybės įstaigos vykdo korupcijos prevenciją?

UŽSIENIO REIKALAI

24. Kaip valdomas atstovavimas Lietuvos Respublikai tarptautinėse organizacijose?

VALSTYBĖS ŪKIS IR RINKOS KONTROLĖ

25. Centralizuoti viešieji pirkimai

ENERGETIKA

26. Gamtinių dujų kainų vartotojams nustatymo pagrindumas (specialisto išvada FNTT prašymu)

TRANSPORTAS IR KOMUNIKACIJOS

27. Ar sudarytos sąlygos efektyviai naudoti valstybės lėšas, skiriamas vietinės reikšmės keliams ir gatvėms prižiūrėti ir modernizuoti?

EFEKTO KRITERIJAUŠ RODIKLIO APSKAIČIAVIMO METODIKA

Viešojo sektoriaus finansų valdymo ir kontrolės sistemų rodiklis apskaičiuojamas, kaip finansinių (teisėtumo) auditų rezultatų (nuomonių tipų), perskaičiuotų kiekybine išraiška aritmetinis svertinis vidurkis.

Sudedamosios dalys:		Balas	Svoris	Sandauga
Dėl (konsoliduotųjų) biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio	1 pavyzdys	2,2	0,5	1,1
Dėl (konsoliduotųjų) finansinių ataskaitų rinkinio	2 pavyzdys	3,4	1	3,4
Dėl valstybės (fondo) biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo	3 pavyzdys	3	1,5	4,5
Kriterijus				3,00*
		$*(1,1+3,4+4,5) / 3 = 3,00$		
Nuomonės tipas	Balas			
Besąlyginė	4			
Sąlyginė	3			
Neigiama	2			
Atsisakyta pareikšti nuomonę	1			

